ČLOVEK ŽIVALI IN ŽIVAL ČLOVEKU V SODOBNI SLOVANSKI POEZIJI

ČLOVEK ŽIVALI IN ŽIVAL ČLOVEKU V SODOBNI SLOVANSKI POEZIJI

Avtorji in avtorice: Anna Adamowicz, Liljana Dirjan, Mila Haugová, Igor Isakovski, Ivan Martin Jirous, Dimitar Kenarov, Oleg Lišega, Eva Luka, Sibila Petlevski, Vasko Popa, Jakub Sajkowski, Wisława Szymborska
Prevajalci in prevajalke: Katarina Gomboc Čeh, Maja Kovač, Ivana Kristina Mohar, Ksenija Mravlja, Urša Pestar, Diana Pungeršič, Jasna Reščič, Špela Sevšek Šramel, Đurđa Strsoglavec, Namita Subiotto, Peter Svetina, Jana Unuk in Pia Marija Žugman
Ilustratorji in ilustratorke: Čarna Berk, Lana Blatnik, Danil Cherniaeva, Hana Cilenšek, Zala Cizej, Martina Čerin, Hana Debeljak, Anja Didovič, Nika Eberl, Zoja Nina Garafol, Hana Gramc, Luka Habič, Ajlen Hadžipašić, Lana Hudoklin, Urh Ivačič, Viktor Jeglič, Katja Jenko, Ivana Jordanov, Tjaša Kastelic, Anna Khivrenko, Tina Kocjančič, Lana Kovačević, Luka Kralj, Mia Les, Neža Likovič, Zala Lozar, Tija Mihalj, Iza Mušič, Rebeka Novak, Tara Novak, Flora Omerčević, Lia Paternoster, Iva Racman, Petra Savić, Kiani Nia Šertelj, Vita Šobar, Matej Šuštar

Mentor in mentorici ilustratorjev in ilustratork: Martin Ramoveš, Kaja Urh, Veronika Vesel Potočnik
Urednica: Namita Subiotto
Izbor besedil: Katarina Gomboc Čeh, Milen Malakov, Lidija Rezoničnik, Špela Sevšek Šramel, Đurđa Strsoglavec, Namita Subiotto in Jana Šnytová
Jezikovni pregled novih prevodov v antologiji: Đurđa Strsoglavec, Lidija Rezoničnik in Aleš Čeh
Uredniški odbor zbirke E-viri Oddelka za slavistiko FF UL: Vanda Babič, Blaž Podlesnik, Lidija Rezoničnik, Špela Sevšek Šramel, Đurđa Strsoglavec, Namita Subiotto in Jana Šnytová
Oblikovanje in prelom: Jure Preglau in Eva Vrbnjak
Ilustracija na naslovnici: Petra Savić: *Verige*

Založila: Založba Univerze v Ljubljani
Za založbo: Gregor Majdič, rektor Univerze v Ljubljani
Izdala: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani
Za izdajatelja: Mojca Schlamberger Brezar, dekanja Filozofske fakultete

1. izdaja
Ljubljana, 2023
Tisk: Birografika Bori d. o. o.
Naklada: 300
Publikacija je brezplačna.

© Vse pravice do besedil ohranjajo avtorji, ki so pravice za to izdajo prijazno odstopil založniku. Pravice do prevodov ohranjajo prevajalci.

Prva e-izdaja. Publikacija je v digitalni obliki prosto dostopna na
https://ebooks.uni-lj.si/ZalozbaUL
DOI: 10.4312/9789612971236

Kataložna zapisa o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

Tiskana knjiga
COBISS.SI-ID=151648771
ISBN 978-961-297-122-9

E-knjiga
COBISS.SI-ID=151668227
ISBN 978-961-297-123-6 (PDF)

ČLOVEK ŽIVALI IN ŽIVAL ČLOVEKU V SODOBNI SLOVANSKI POEZIJI

Anna Adamowicz, Liljana Dirjan,
Mila Haugová, Igor Isakovski,
Ivan Martin Jirous, Dimitar Kenarov,
Oleg Lišega, Eva Luka, Sibila Petlevski,
Vasko Popa, Jakub Sajkowski,
Wisława Szymborska

Univerza *v Ljubljani*
Filozofska fakulteta

Kazalo

O knjigi 9

BOLGARSKE PESMI
Димитър Кенаров: *Пуловер за кучето* 12
Dimitar Kenarov: *Pulover za psa* 13
Prevedla Namita Subiotto

Димитър Кенаров: *Бобър (Castor fiber)* 15
Dimitar Kenarov: *Bober (Castor fiber)* 16
Prevedla Urša Pestar

Димитър Кенаров: *Конят на свети Димитър* 19
Dimitar Kenarov: *Konj svetega Dimitrija* 20
Prevedla Ivana Kristina Mohar

ČEŠKE PESMI
Ivan Martin Jirous: *Villiersovi de l´Isle-Adamovi* 24
Ivan Martin Jirous: *Za Villiersa de l´Isle-Adam* 25
Prevedla Ksenija Mravlja

Ivan Martin Jirous: *Svítání* 28
Ivan Martin Jirous: *Svitanje* 29
Prevedla Ksenija Mravlja

Ivan Martin Jirous: *Bila čtvrtá hodina* 32
Ivan Martin Jirous: *Ura je odbila štiri* 33
Prevedla Ksenija Mravlja

Ivan Martin Jirous: *Ach ...* 36
Ivan Martin Jirous: *Ah ...* 37
Prevedla Ksenija Mravlja

Ivan Martin Jirous: *Cíchy rozslintané ...* 40
Ivan Martin Jirous: *Preslinjene odeje ...* 41
Prevedla Ksenija Mravlja

HRVAŠKE PESMI
Sibila Petlevski: *Ona se spušta* 46
Sibila Petlevski: *Spušča se* 47
Prevedla Đurđa Strsoglavec

Sibila Petlevski: *Drogirani* 49
Sibila Petlevski: *Drogirani* 50
Prevedla Đurđa Strsoglavec

Sibila Petlevski: *Poslušnost* 52
Sibila Petlevski: *Ubogljivost* 53
Prevedla Đurđa Strsoglavec

Sibila Petlevski: *Čuvar sreće* 56
Sibila Petlevski: *Varuh sreče* 57
Prevedla Đurđa Strsoglavec

MAKEDONSKI PESMI
Лилјана Дирјан: *Петелот* 60
Liljana Dirjan: *Petelin* 61
Prevedla Maja Kovač

Игор Исаковски: *Мачорот ме чува, жена ми ме чува* 64
Igor Isakovski: *Maček me pazi, žena me pazi* 67
Prevedla Namita Subiotto

POLJSKE PESMI
Wisława Szymborska: *Łańcuchy* 72
Wisława Szymborska: *Verige* 73
Prevedla Jana Unuk

Anna Adamowicz: *Elon Musk rozmawia z Łajką* 76
Anna Adamowicz: *Elon Musk se pogovarja z Lajko* 77
Prevedla Pia Marija Žugman

Jakub Sajkowski: *Pocisk* 81
Jakub Sajkowski: *Izstrelek* 82
Prevedla Jasna Reščič

SLOVAŠKE PESMI
Mila Haugová: *Túžba* 86
Mila Haugová: *Hrepenenje* 87
Prevedla Špela Sevšek Šramel

Eva Luka: *Mačka* 89
Eva Luka: *Mačka* 90
Prevedla Diana Pungeršič

Eva Luka: *Mločica* 93
Eva Luka: *Pupka* 94
Prevedla Diana Pungeršič

Eva Luka: *Žena s moľou* *96*
Eva Luka: *Ženska z moljem* *97*
Prevedla Diana Pungeršič

Eva Luka: *Motýľ* *99*
Eva Luka: *Metulj* *100*
Prevedla Diana Pungeršič

Eva Luka: *Volavka* *102*
Eva Luka: *Čaplja* *103*
Prevedla Diana Pungeršič

Eva Luka: *Slimák* *105*
Eva Luka: *Polž* *106*
Prevedla Špela Sevšek Šramel

SRBSKE PESMI
Vasko Popa: *Konj* *108*
Vasko Popa: *Konj* *109*
Prevedel Peter Svetina

Vasko Popa: *Riba u duši* *112*
Vasko Popa: *Riba v duši* *113*
Prevedel Peter Svetina

Vasko Popa: *Kosova pesma* *116*
Vasko Popa: *Kosova pesem* *117*
Prevedel Peter Svetina

UKRAJINSKI PESMI
Олег Лишега: *Черепаха* *120*
Oleg Lišega: *Želva* *122*
Prevedla Katarina Gomboc Čeh

Олег Лишега: *Ведмідь* *126*
Oleg Lišega: *Medved* *127*
Prevedla Katarina Gomboc Čeh

O knjigi

Leta 2022 smo na Oddelku za slavistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v okviru projekta *Evropska noč raziskovalcev: Humanistika, to si ti* s podnaslovom *Človek živali in žival človeku* pripravili e-antologijo z besedili v izvirnikih in v slovenskih prevodih, ki smo jo naslovili *Človek živali in žival človeku v sodobni slovanski poeziji* (DOI: 10.4312/ZOJG2690). Pesmi so prevedli uveljavljeni prevajalci, predavatelji in tudi študentje s študijskih programov na našem oddelku (Češki jezik in književnost, Južnoslovanski študiji, Polonistika, Primerjalno slovansko jezikoslovje, Rusistika, Slovakistika) pod mentorstvom predavateljev.

V zimskem semestru študijskega leta 2022/23 smo o pesmih iz e-antologije živahno debatirali za slovansko bralno značko, ki smo jo izpeljali v s sodelovanju s Študentsko sekcijo Zveze društev Slavističnega društva Slovenije. Pesmi, ki tematizirajo odnos med človekom in živaljo, pa so pritegnile tudi dijake Srednje šole za oblikovanje in fotografijo Ljubljana, ki so jih pod vodstvom svojih učiteljev prevedli še v likovni jezik. Njihove stvaritve so nas tako navdušile, da smo jih takoj uvrstili v antologijo in objavili še tiskano različico.

Urednica

BOLGARSKE PESMI

Димитър Кенаров: *Пуловер за кучето*

Вече хиляда века те ни следват безропотно
от пещера в пещера, от къща в къща
и ни гледат как се навличаме с кожи,
одрани от техните братовчеди - вълците,
или с вълна от овцете, за които те се грижат,
или със скъпи брокати и коприна;
гледат как ние, обезкосмените им господари,
купуваме шикозни шалове от магазините,
а после с камшик и ругатни ги заставяме
да теглят шейни към Северния полюс.
Те нито веднъж не ни се оплакаха,
дори когато студът носеше тяхното име.
Слава тогава на бабите в моя квартал,
оплели пуловери за своите пудели,
самотни жени, които навярно нямат внучета,
или може би имат излишък на прежда -
светът, мисля си, не е чак толкова жесток,
щом още се среща обич, която облича.
Намотани като нажежени реотани,
тези питомци стоплят всяко дърво и корен
и зимният вятър вече не ще ги ухапе,
и този, който ги гали, ще бъде опарен.

Димитър Кенаров: *Апокрифни животни*. Пловдив: Жанет 45, 2010, 31.

Dimitar Kenarov: *Pulover za psa*

Že tisočletja nam vdano sledijo
od jame do jame, od hiše do hiše
in nas gledajo, kako se zavijamo v kožuhe,
odrte z njihovih bratrancev – volkov,
ali v volno ovac, za katere skrbijo,
ali v dragi brokat in svilo;
gledajo, kako mi, njihovi brezdlaki gospodarji,
v trgovinah kupujemo šik šale,
potem pa jih z bičem in psovkami gonimo,
da vlečejo sani na Severni pol.
Nikoli se niso pritožili,
še takrat ne, ko je mraz dobil njihovo ime.
Zato vsa čast starkam iz moje četrti,
ki so spletle puloverje za svoje pudlje,
osamljene ženske, ki najbrž nimajo vnukov
ali pa imajo morda višek volne.
Svet niti ni tako krut, si mislim, če se še vedno najde ljubeči, ki obleče.
Zadekani ljubljenčki kot vroči grelci
pogrejejo vsako drevo in korenino
in zimski veter jim ne pride več do živega
in kdor jih pobože, se opeče.

Prevedla Namita Subiotto

Čarna Berk, 2. f: *Pulover za psa*

Димитър Кенаров: *Бобър (Castor fiber)*

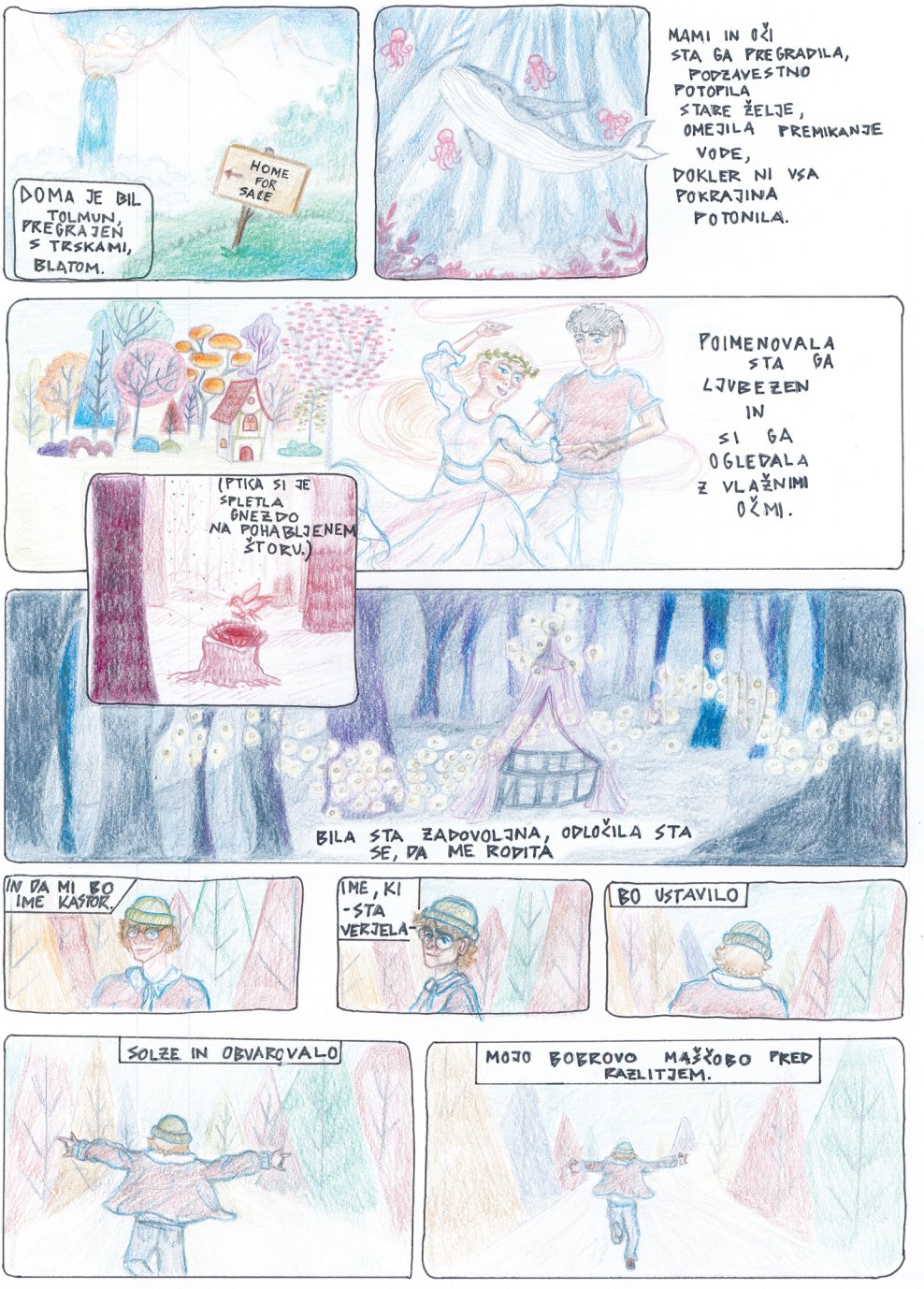
Вкъщи беше вир,
прегражден със съчки, кал.
Мама и татко го преградиха,
подсъзнателно повалиха
стари желания, застопориха
движението на водата,
докато целият пейзаж
не потъна. Нарекоха го
любов и го огледаха
с навлажнени очи.
(Птица беше свила гнездо
на осакатен пън.)
Доволни, решиха
да ме родят
и да ме нарекат
Кастор. Име,
което - вярваха - ще спре
сълзите, ще предпази
бобровата ми мас
от разливане.

Димитър Кенаров: *Апокрифни животни.* Пловдив: Жанет 45, 2010, 27–28.

Dimitar Kenarov: *Bober (Castor fiber)*

Doma je bil tolmun,
pregrajen s trskami, blatom.
Mami in oči sta ga pregradila,
podzavestno potopila
stare želje, omejila
premikanje vode,
dokler ni vsa pokrajina
potonila. Poimenovala sta ga
ljubezen in si ga ogledala
z vlažnimi očmi.
(Ptica si je spletla gnezdo
na pohabljenem štoru.)
Bila sta zadovoljna, odločila sta se,
da me rodita
in da mi bo ime
Kastor. Ime,
ki – sta verjela – bo ustavilo
solze in obvarovalo
mojo bobrovo maščobo
pred razlitjem.

Prevedla Urša Pestar

Iza Mušič, 1. a: *Bober*

Lana Blatnik, 1. a: *Bober*

Димитър Кенаров: *Конят на свети Димитър*

Живея във всеки храм,
но никой не ме почита.
Казват: „Това е Свети
Димитър, който убива
Антихриста“. И отминават.
Никой не отваря дума
за животното, което стои
между убиеца и жертвата.

Димитър Кенаров: *Апокрифни животни*. Пловдив: Жанет 45, 2010, 60.

Dimitar Kenarov: *Konj svetega Dimitrija*

Živim v vsakem božjem hramu,
a nihče me ne časti.
Pravijo: »To je sveti
Dimitrij, ki ubija
Antikrista.« In gredo mimo. Nihče ne reče niti besede
o živali, ki stoji med ubijalcem in žrtvijo.

Prevedla Ivana Kristina Mohar

Hana Debeljak, 2. f: *Konj svetega Dimitrija*

ČEŠKE PESMI

Ivan Martin Jirous: *Villiersovi de l'Isle-Adamovi*

Podívej se jak
 všade kolem tebe pelichají
 což nevíš že jsou to i tvoje peřiny
 které se pářou
 že i z tvých sypků vylétá peří
Řvi si řvi
Ze sypků peří v labutě se skládá
 krom koster neexistujících
 všechno peří se obaluje
Proč ach
 je jen
 obaleč jablečný
 obaleč labutí
 není
Ubíječ
 potichu se blíží
 i mlži zmlkli
 do roklí šutry padají
 na měkká těla slimáků
Ů! ů! ů!

Ivan Martin Jirous: *Ubíječ labutí.* Brno: Vetus Via, 2001, 14.

Ivan Martin Jirous: *Za Villiersa de l'Isle-Adam*

Poglej kako
  vse okrog tebe izgublja perje
  a ne veš da so to tudi tvoje pernice
  ki se parajo
  da tudi iz tvoje posteljnine leti perje
Vpij kar vpij
Iz pernic se perje v labode sestavlja
  razen neobstoječih skeletov
  se vse v perje zavija
Zakaj ah
  obstaja le
  jabolčni zavijač
  labodji zavijač
  pa ne
Ubijač
  po tiho se bliža
  še mehkužci molčijo
  v sotesko skale padajo
  na mehka telesa polžev
O! o! o!

Prevedla Ksenija Mravlja

Danil Cherniaeva, 1. a: *Za Villiersa de l´Isle-Adam*

Nika Eberl, 2. f: *Za Villiersa de l'Isle-Adam*

Ivan Martin Jirous: *Svítání*

Jonáši Stoilovovi

Sokolí oko
zátočinou hledělo dolů
ze dna trychtýře strmého
V chuchvalcích
strnišť popelavých
podivné zvíře
křoviska nízká
říčka úzká
v mělčině utonulý had
Ptáče migrantní
neodrolilo sebeslabší zvuk
koni u ocasu
bzučely mouchy
bublala řeka
ve včelínu úžasném
A za svým snem
poutníci oba v košilích olověných
klesali mlčky
zářivým jasem
ticha mlčenlivého
V úvozech
rašily
ocúny fialové
Ach problesklo jim hlavou
tady už mají
podzimu přízrak
bílý kožich zimy
vánice
mráz
Strnulý zrak

Ivan Martin Jirous: *Ubíječ labutí.* Brno: Vetus Via, 2001, 41.

Ivan Martin Jirous: *Svitanje*

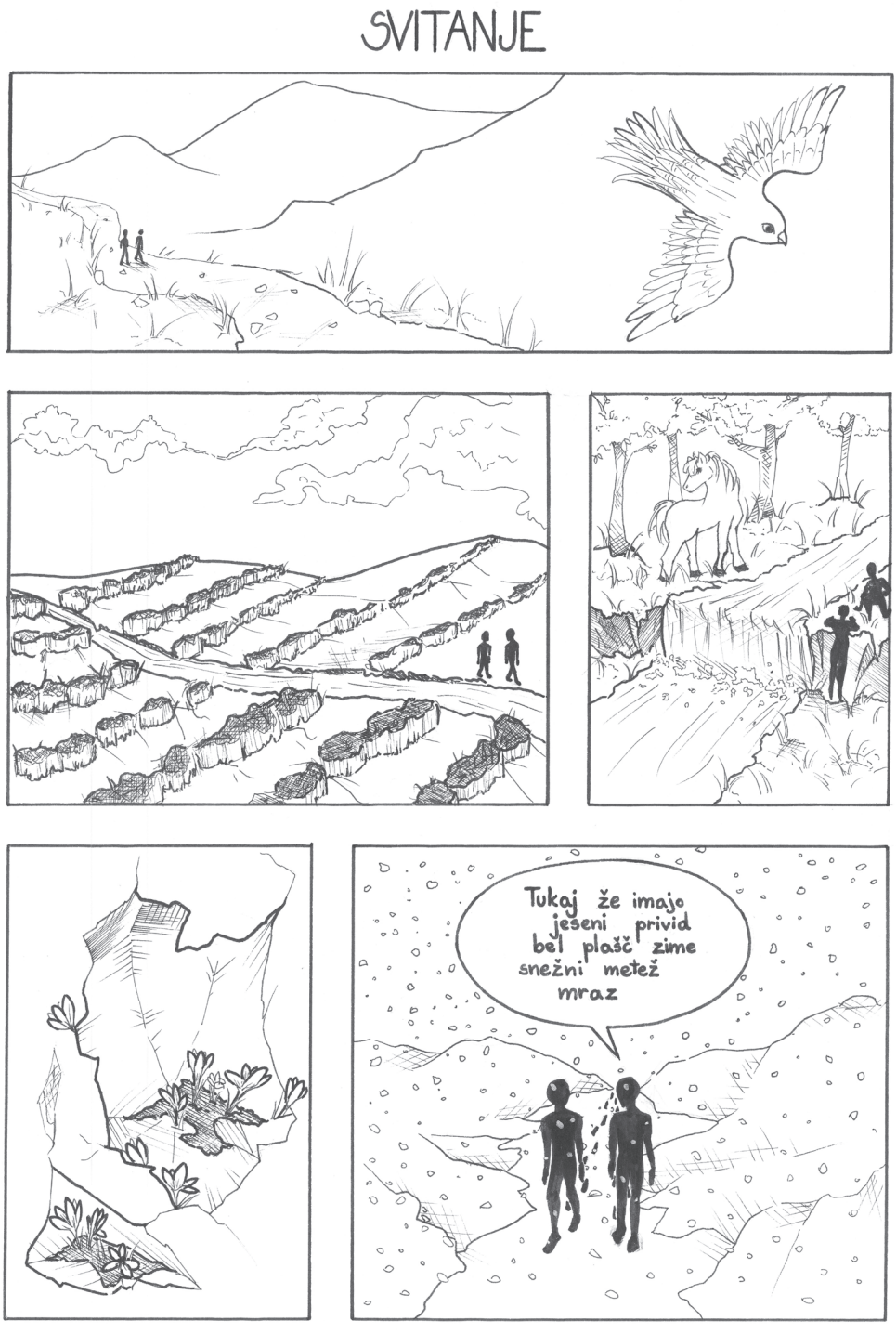
Za Jonáša Stoilova

Sokolje oko
 je gledalo skozi okljuk dol
 z dna strmega lijaka
V prepletenih
 strniščih pepelnatih
 nenavadna žival
 grmišča nizka
 rečica ozka
 v plitvini utopljen gad
Ptica selivka
 ni iztisnila niti najmanjšega zvoka
 konju pri repu
 so muhe brenčale
 reka je brbotala
 v čudovitem čebelnjaku
In za svojimi sanjami
 popotnika oba v svinčenih oblačilih
 sta sestopala tiho
 z žarečo svetlobo
 tišine molčeče
Na zasekih
 so poganjali
 vijolični žafrani
Ah jih je prešinilo
 tukaj že imajo
 jeseni privid
 bel plašč zime
 snežni metež
 mraz
Uperjen pogled

Prevedla Ksenija Mravlja

Martina Čerin, 2. g: *Svitanje*

Hana Cilenšek, 1. a: *Svitanje*

Ivan Martin Jirous: *Bila čtvrtá hodina*

Nikolajovi

Pronikavý mráz
 mnou chvěl
 záře
 zapadajícího slunce prolínala vzduchem
 hrála
 pomerančovým slabým svitem
 na osamělých střechách
 ach
 na sklech oken
Holé
 černé větve kaštanů
 trčely bez hnutí vzhůru
 roj vrabců vnikal do nich
 pronikavým křikem
Trestanci
 skupili se po dvou po třech
 v aleji
Aleluja

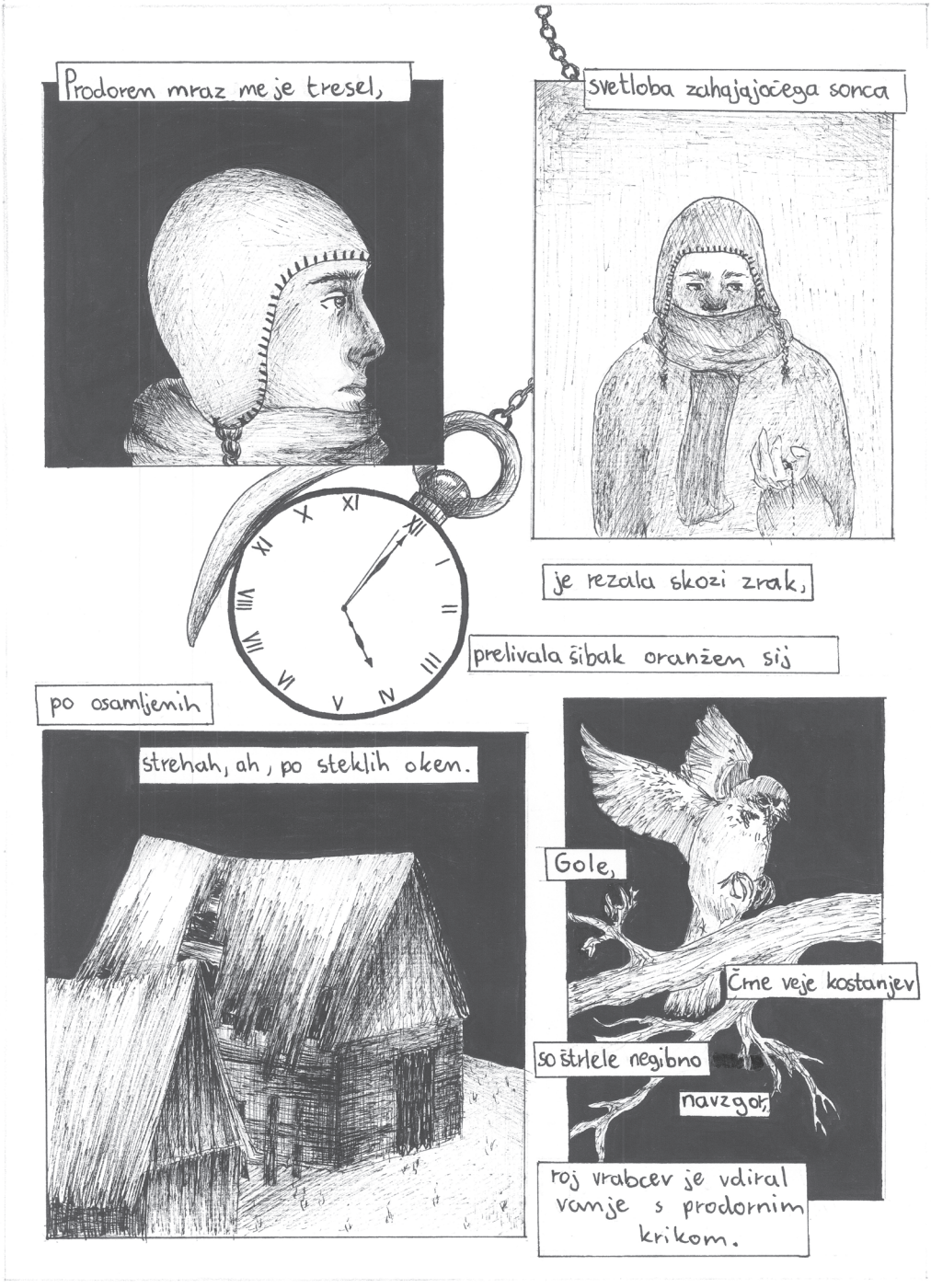
Ivan Martin Jirous: *Rattus norvegicus.* Brno: Vetus Via, 2004, 38.

Ivan Martin Jirous: *Ura je odbila štiri*

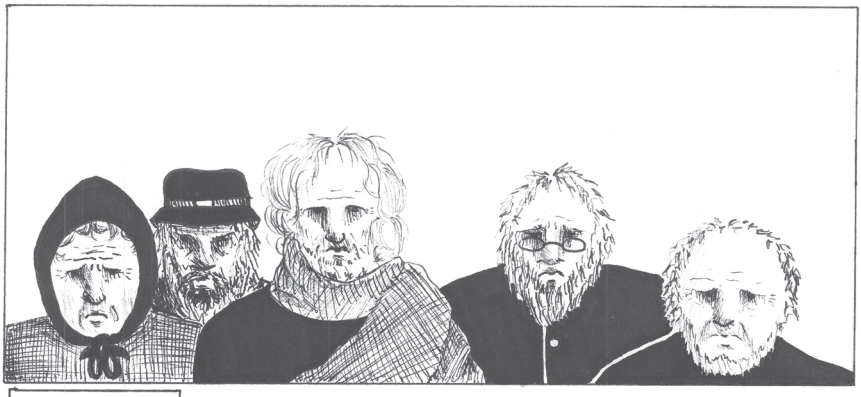
Nikolaju

Prodoren mraz
me je tresel
svetloba
zahajajočega sonca je rezala skozi zrak
prelivala
šibak oranžen sij
po osamljenih strehah
ah
po steklih oken
Gole
črne veje kostanjev
so štrlele negibno navzgor
roj vrabcev je vdiral vanje
s prodornim krikom
Kaznjenci
so se zbrali po dva po tri
v aleji
Aleluja

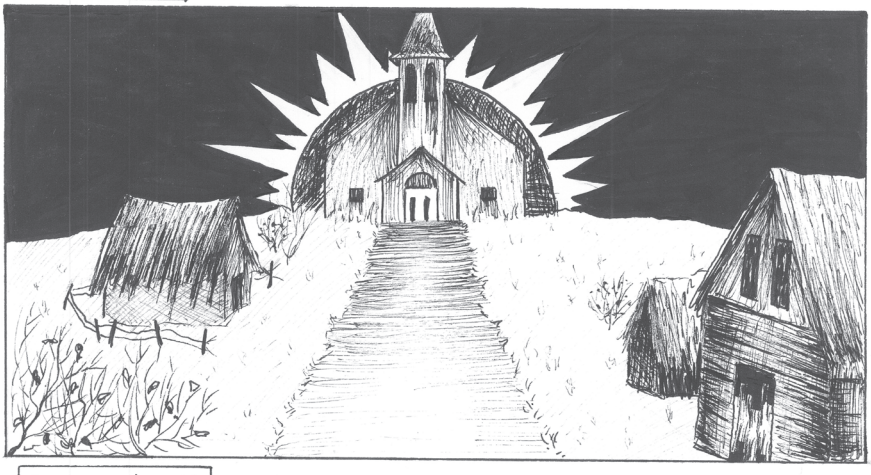
Prevedla Ksenija Mravlja

Tara Novak, 1. e: *Ura je odbila štiri*

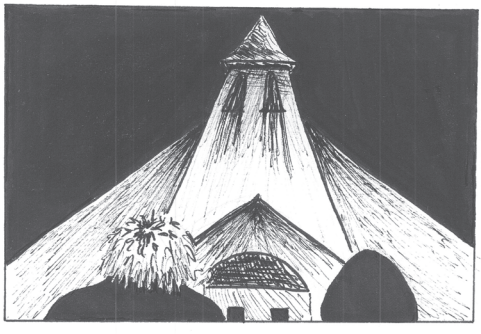

Kaznjenci

So se zbrali

po dva, po tri v aleji.

Alelujа.

Ivan Martin Jirous: *Ach* ...

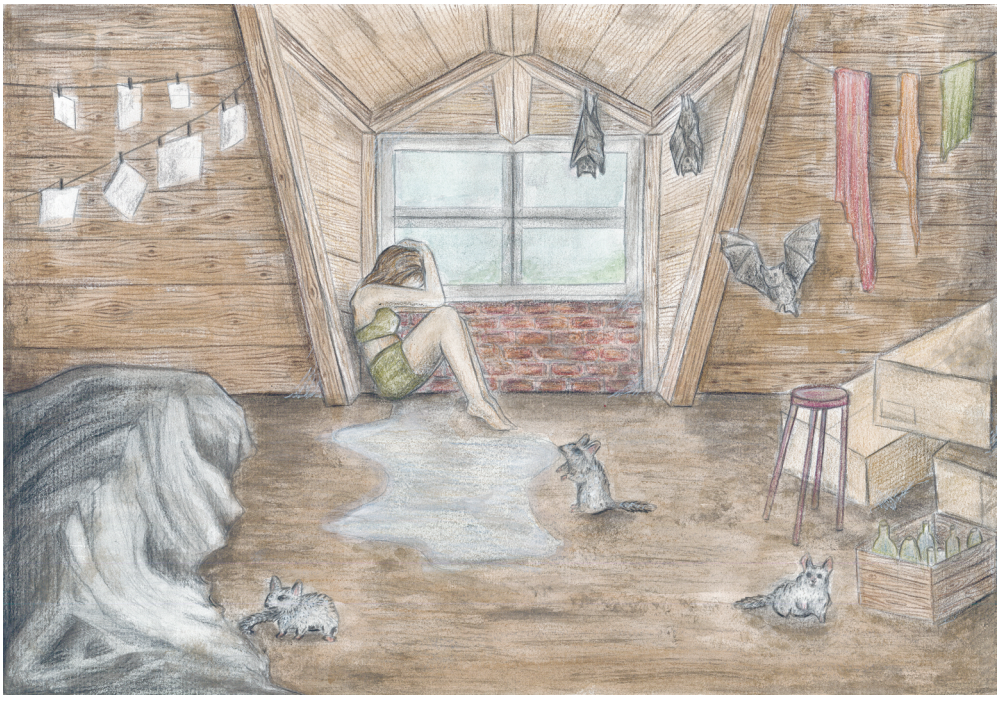
Ach
 tolik plchů leze pod střechy
 ach milá má tolik slz
 vyplakat můžeš jenom ty
Ach
 tolik netopýrů
 sídlí v krovu
 milá má
 nerozplakej se znovu
Ach
 kolik kůrovců
 i červotočů sídlí v Boubíně
Neopusť mě má lásko
 aspoň ty ne

Ivan Martin Jirous: *Rattus norvegicus.* Brno: Vetus Via, 2004, 57.

Ivan Martin Jirous: *Ah* ...

Ah
 toliko polhov pod strehe leze
 ah ljuba moja toliko solza
 lahko izjokaš le ti
Ah
 toliko netopirjev
 v ostrešju biva
 ljuba moja
 ne razjokaj se spet
Ah
 koliko lubadarjev
 in lesnih črvov biva na Šumavi
Ne zapusti me ljubezen moja
 vsaj ti ne

Prevedla Ksenija Mravlja

Zoja Nina Garafol, 2. g: *Ah* ...

Zala Cizej, 4. c: *Ah* ...

Ivan Martin Jirous: *Cíchy rozslintané …*

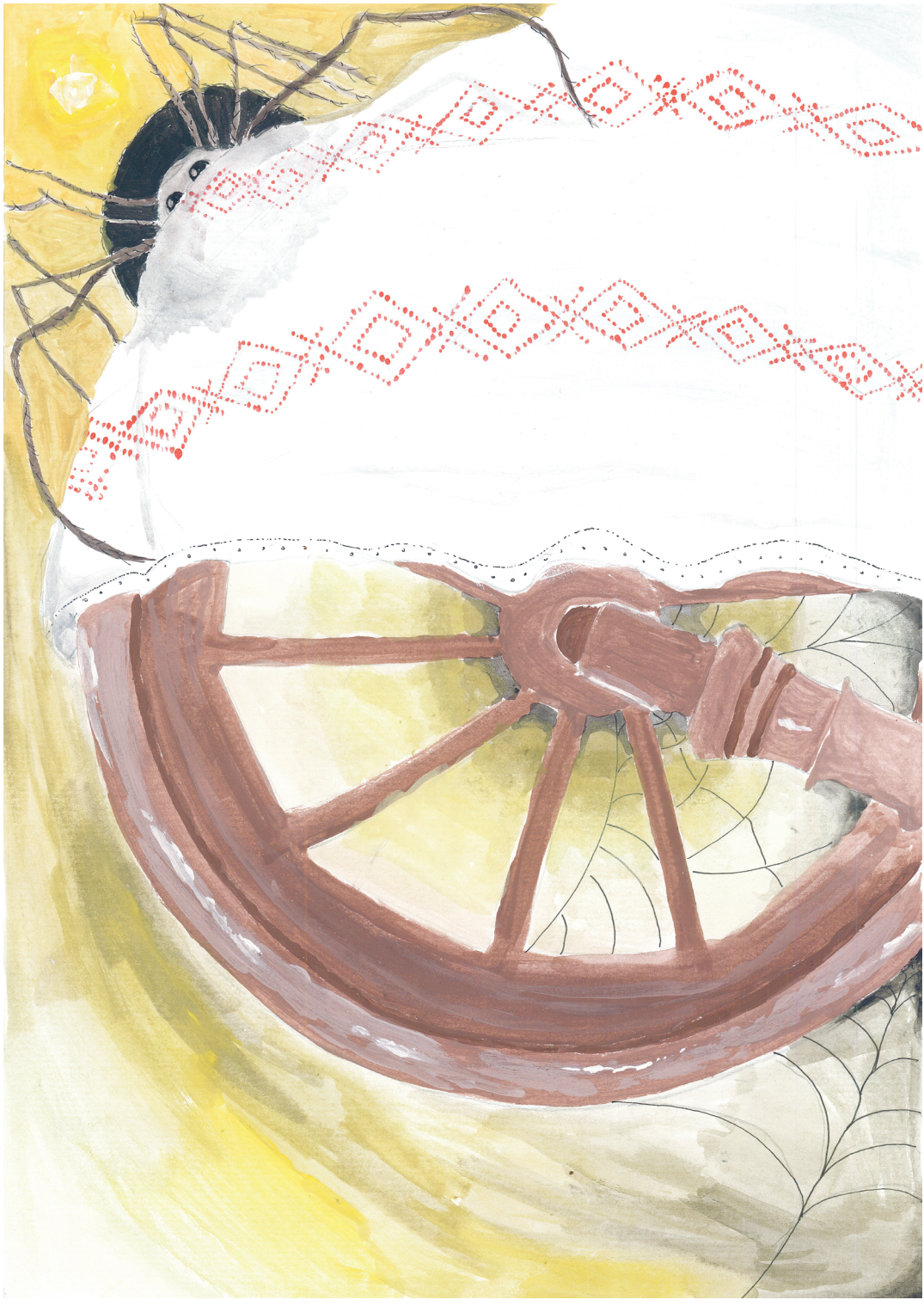
Cíchy rozslintané
 ústy pavouků
Rozpomeň se na nás
 Pane
Ústy pavouků
 cíchy rozslintané
Na dně sednice
 svinuté smetí
Jsi tam ještě?
Jak je ti?

Ivan Martin Jirous: *Rattus norvegicus.* Brno: Vetus Via, 2004, 72.

Ivan Martin Jirous: *Preslinjene odeje …*

Preslinjene odeje
od ust pajkov
Spomni se nas
Gospod
Od ust pajkov
preslinjene odeje
Na dnu izbe
zvite smeti
Si še tam?
Kako si?

Prevedla Ksenija Mravlja

Urh Ivačič, 2. f: *Preslinjene odeje*

Luka Habič, 2. g: *Preslinjene odeje*

HRVAŠKE PESMI

Sibila Petlevski: *Ona se spušta*

Nepoznata sila crta repovima
lastavica: čitav je vidik išaran
linijama gladi, linijama bijega.
Iz oka spirale silovito izlijeću
mušice i njihove točke zavijaju
u crno narančasto nebo. Hajde
da vidimo tko bi se danas usudio
rasporiti ptice; pročitati sudbinu
svijeta iz njihovih crijeva? Noć
ne treba predviđati: ona se spušta.

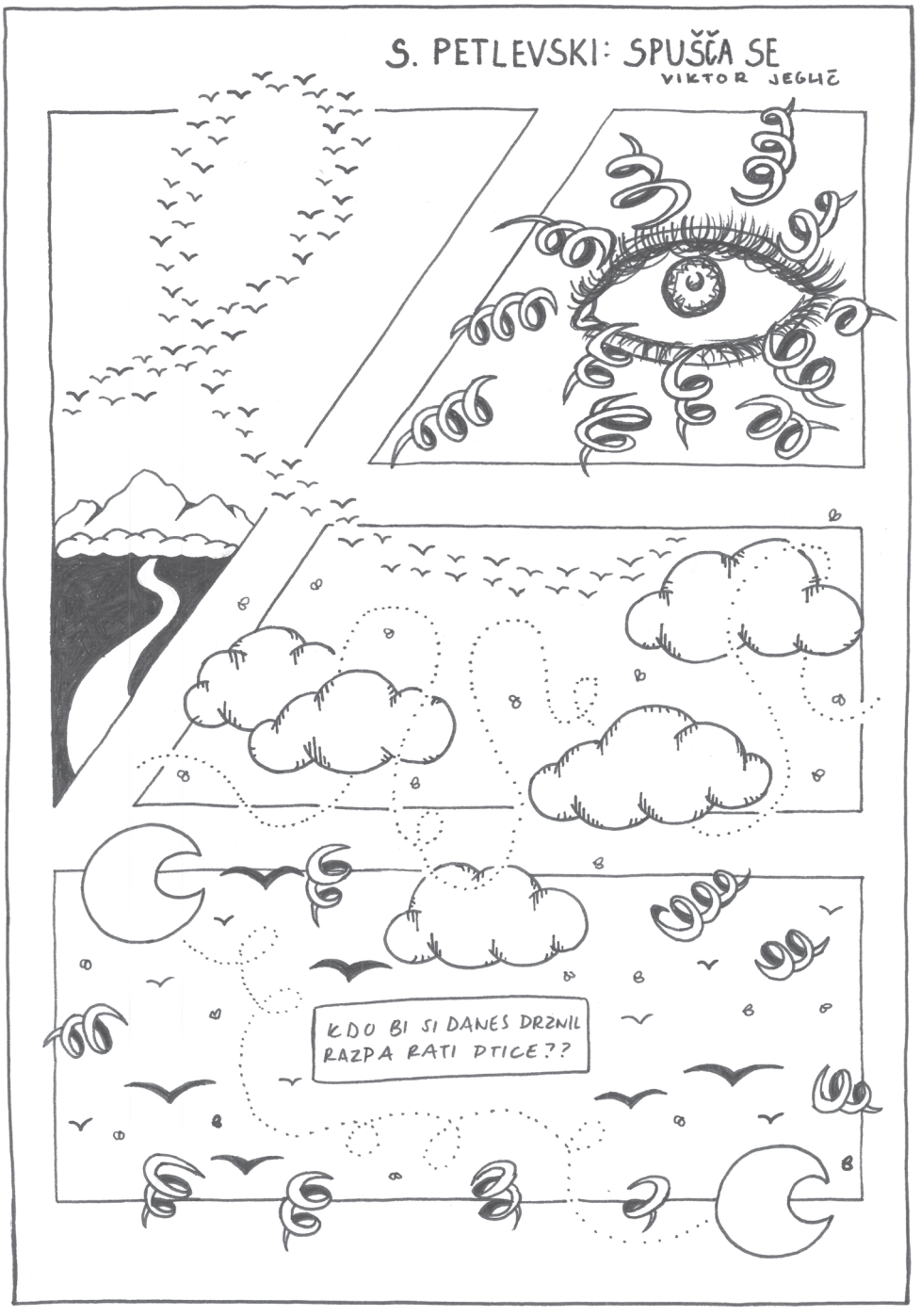
Aleš Učakar (ur.): *Quo vadis? 35. mednarodni literarni festival Vilenica = 35th Vilenica International Literary Festival.* Ljubljana: DSP, 2020, 258. Pesmi S. Petlevski iz zbornika Quo vadis? 35. mednarodni literarni festival Vilenica = 35th Vilenica International Literary Festival so kasneje izšle še v samostojni zbirki: Sibila Petlevski: *Prljavi od zemlje, pijani od zraka.* Zagreb: Litteris, 2022.

Sibila Petlevski: *Spušča se*

Neznana sila riše z repi
lastovk: celotno obzorje je porisano
s črtami lakote, s črtami bega.
Iz očesa spirale silovito izletavajo
mušice in njihove pike ovijajo
v črn(in)o oranžno nebo. Pa
poglejmo, kdo bi si danes drznil
razparati ptice; prebrati usodo
sveta iz njihovih črev. Noči
ni treba predvidevati: spušča se.

Prevedla Đurđa Strsoglavec

Aleš Učakar (ur.): *Quo vadis? 35. mednarodni literarni festival Vilenica = 35th Vilenica International Literary Festival.* Ljubljana: DSP, 2020, 268.

Viktor Jeglič, 1. a: *Spušča se*

Sibila Petlevski: *Drogirani*

Među krošnjama dugina
drveta mali sisavci udišu
maglu eukaliptusovih kapi.
Drogirani, palcima sporo
i nježno stružu. Jedna po
jedna, ispod kore se ukazuju
boje: crvena kao hrđa, žuta
kao tepih cvjetova akacije,
ružičasta i plava kao rudača
opala. Stabla dižu ruke uvis.

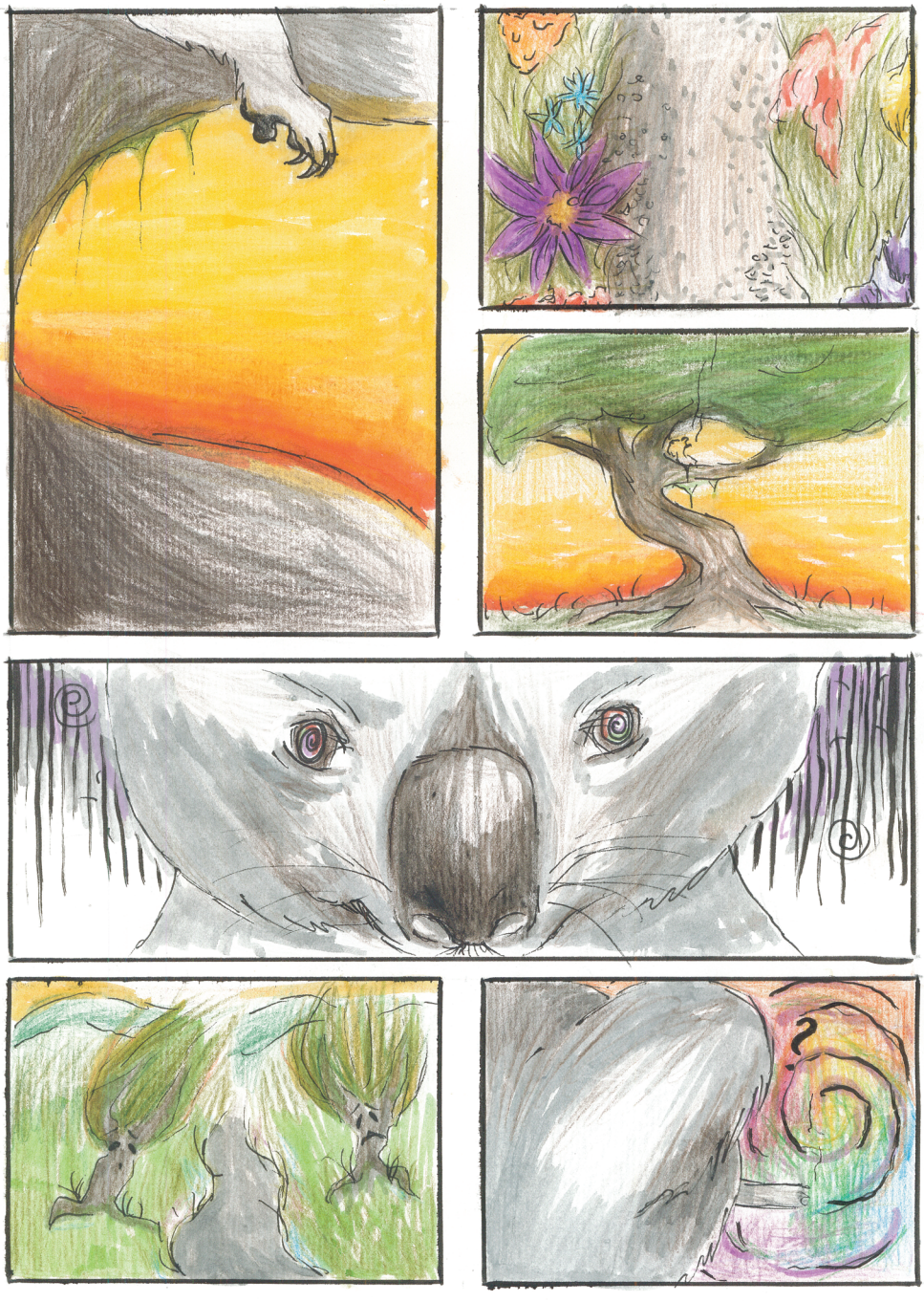
Aleš Učakar (ur.): *Quo vadis? 35. mednarodni literarni festival Vilenica = 35th Vilenica International Literary Festival.* Ljubljana: DSP, 2020, 261.

Sibila Petlevski: *Drogirani*

Med krošnjami mavričnega
drevesa majhni sesalci vdihavajo
meglo evkaliptusovih kapelj.
Drogirani s palci počasi
in nežno strgajo. Druga za
drugo se pod lubjem razkrivajo
barve: rdeča kakor rja, rumena
kakor preproga cvetov akacije,
rožnata in modra kakor opalna
ruda. Drevesa dvigajo roke v zrak.

Prevedla Đurđa Strsoglavec

Aleš Učakar (ur.): *Quo vadis? 35. mednarodni literarni festival Vilenica = 35th Vilenica International Literary Festival.* Ljubljana: DSP, 2020, 271.

Katja Jenko, 1. a: *Drogirani*

Sibila Petlevski: *Poslušnost*

Ne želim govoriti o rukama
koje su pomaknule list poslušne
biljke da bi oslobodile prostor
za rast zla, jer su to iste ruke
koje se pobožno sklapaju
s dlanovima molitvene trave
dok mi probadaju jezik špranjom
zelenog srca i provaljuju u tajnu
tijela okretanjem zupčanika
na repu oklopljenog guštera.

Aleš Učakar (ur.): *Quo vadis? 35. mednarodni literarni festival Vilenica = 35th Vilenica International Literary Festival.* Ljubljana: DSP, 2020, 263.

Sibila Petlevski: *Ubogljivost*

Nočem govoriti o rokah,
ki so odmaknile list ubogljive
rastline, da bi naredile prostor
za rast zla, ker so to iste roke,
ki pobožno sklepajo dlani
z molilno rastlino,
medtem ko mi prebadajo jezik s trščico
zelenega srca in vlamljajo v skrivnost
telesa z vrtenjem zobnika
na repu oklepljenega kuščarja.

Prevedla Đurđa Strsoglavec

Aleš Učakar (ur.): *Quo vadis? 35. mednarodni literarni festival Vilenica = 35th Vilenica International Literary Festival.* Ljubljana: DSP, 2020, 273.

Ivana Jordanov, 1. a: *Ubogljivost*

Sibila Petlevski: *Čuvar sreće*

Noć je bijesan pas: vuče se uz
ogradu s bljeskom zvijezda u oku.
Iz grmlja iskaču zvončari: stapke
grozničnice tresu zvoncima kao da
prijete. Posjednuti licem u lice,
ljubavni parovi stavljaju jedni
drugima ruke na ramena i čekaju
da ih obuzme mir. Ni za pedalj se
ne smiju pomaknuti. Čuvar njihove
sreće izbacuje iz grla nevidljivu kost.

Aleš Učakar (ur.): *Quo vadis? 35. mednarodni literarni festival Vilenica = 35th Vilenica International Literary Festival.* Ljubljana: DSP, 2020, 267.

Sibila Petlevski: *Varuh sreče*

Noč je stekel pes: vleče se ob
ograji z bleskom zvezd v očesu.
Iz grmovja skačejo zvončarji: stebelca
čeladnice stresajo zvonce, kakor da bi
grozila. Ljubezenski pari, ki si
sedijo nasproti, polagajo drug
drugemu roke na ramena in čakajo,
da jih preplavi mir. Niti za ped se
ne smejo premakniti. Varuh njihove
sreče izvrže iz grla nevidno kost.

Prevedla Đurđa Strsoglavec

Aleš Učakar (ur.): *Quo vadis? 35. mednarodni literarni festival Vilenica = 35th Vilenica International Literary Festival.* Ljubljana: DSP, 2020, 277.

Tjaša Kastelic, 1. a: *Varuh sreče*

MAKEDONSKI PESMI

Лилјана Дирјан: *Петелот*

Сабота. Студено. Пазарот е преполн со луѓе. На рабовите се паркирани автомобили, а меѓу нив како дамки на асфалтот се распослале замрзнати клекнати баби. Хризантеми што стискаат вилици. Разлиен хиперманган. Пиштат свирежи во градите. Ноќ минатa в болница. Инфузија. Звукот на кломпи на ноќната сестра. Паѓа снег. На црно палто бели снегулки.

Пред мене е – тој. Го потпрел клунот до срцето си. Ме гледа со едното око. Портокалово-црвено зајдисонце наоколу. Шалче пејзаж околу вратот. Се тресе. Го чекам мигот. Пазарам сенешто. Во весник крап, во ќесе мушмули, во картонски длапки јајца. Му се враќам. Уште е во исти раце. Бабата ги бутнала прстите длабоко во пердувите. Направила муф од петел. Минува крај мене. Кружи наоколу.

Земи го, ме моли, ми остана само тој, ама јас зимава заминувам кај Господ, ќе нема кој да му даде храна, а водата е замрзната во дворот. Види го овој убавец на студот, душа што лета и буди.

Бабичката е темновиолетова свената хризантема. Потпрена е на ништото. Тој ѝ дава инфузија во потоците од модри жилки во рацете.

Му ги одврзувам нозете. Тие се замрзнати крици при разделбата. На градите го ставам како брош. Брошот дише. Пишти. Воздивнува. Сиот пазар наеднаш се престорува во портокалово-црвен-карамела-цинобер-бакарен-циметов-шафран. Стопен загорен шеќер.

Го носам петелот в раце. Свети на снегот оганче. Застанувам пред нискиот прозорец од домата. Таму, зад замагленото стакло, се мажот и детето. Влегувам со живиот пламен. Мажот ми вели:

– Па сосема си луда, жено.

Син ми се смее на подот.

Лилјана Дирјан: *Концерт за мирис и оркестар (избор од творештвото).* Скопје: Темплум, 2020, 27–28.

Liljana Dirjan: *Petelin*

Sobota. Mraz. Tržnica je polna ljudi. Ob robu so parkirani avtomobili, med njimi pa so se kot madeži na asfaltu razprostrle zmrznjene čepeče ženice. Krizanteme, ki stiskajo čeljusti. Razlit hipermangan. Piskanje v prsih. Noč preživeta v bolnišnici. Infuzija. Zvok cokel nočne sestre. Sneži. Na črnem plašču bele snežinke.

Pred menoj je – on. S kljunom, spodvitim do srca. Gleda me z enim očesom. Naokrog oranžno-rdeč sončni zahod. Šal pejsaža okoli vratu. Trese se. Čakam na tisti trenutek. Nakupujem vse mogoče. V časopisu krap, v vrečki nešplje, v kartonasti embalaži jajca. Vrnem se k njemu. Še vedno je v istih rokah. Ženica mu je zarila prste globoko pod peruti. Iz petelina si je naredila muf. Mimo mene gre. Kroži sem ter tja.

Vzemi ga, me prosi, edino njega še imam, ampak jaz bom to zimo odšla h Gospodu, nikogar ne bo, ki bi mu dal jesti, voda na dvorišču pa je zmrznjena. Poglej tega lepotca na mrazu, dušo, ki leta in budi.

Ženička je temnovijolična ovenela krizantema. Oprta na nič. On ji daje infuzijo v potoke modrih žilic na rokah.

Odvežem mu noge. To so zmrznjeni kriki ob ločitvi. Pritisnem si ga k prsim kot broško. Broška diha. Piska. Sopiha. Vsa tržnica naenkrat postane oranžno-rdeče-karamelno-cinober-bakreno-cimetasto-žafranasta. Raztopljen prežgan sladkor.

V rokah nosim petelina. V snegu se svetlika plamenček. Obstanem pred nizkim oknom doma. Notri, za zamegljeno šipo, sta mož in otrok. Vstopim z živim ognjem. Mož mi pravi:

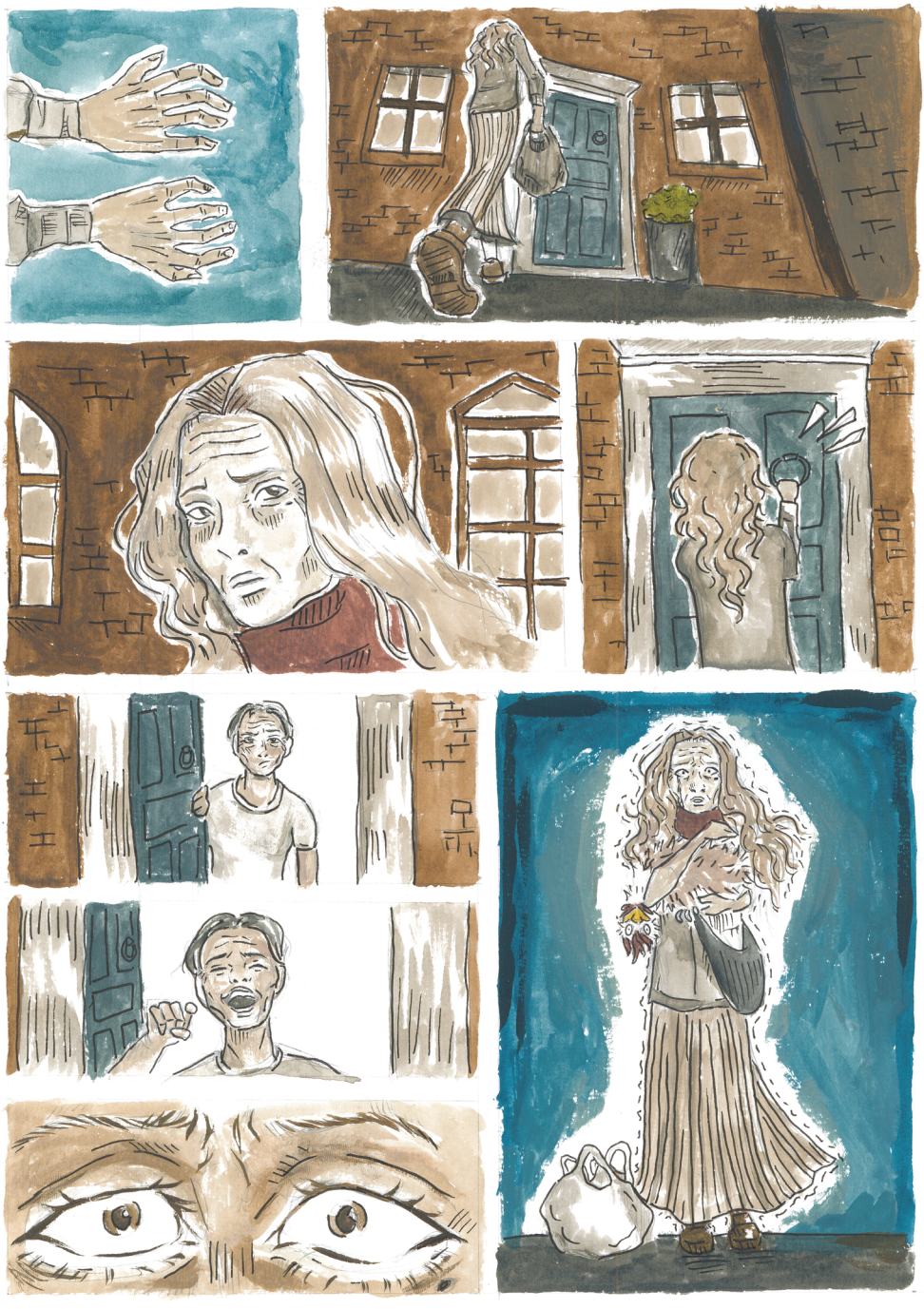
– Povsem se ti je zmešalo, ženska.

Sin se na tleh smeji.

Prevedla Maja Kovač

Lia Paternoster, 1. g: *Petelin*

Игор Исаковски: *Мачорот ме чува, жена ми ме чува*

ej!
велам, ej, бандо моја!
одамна песна не сум напишал
и си реков
себеси
одамна не сум
и станав по мраз
во овие мои песни јас постојано станувам
и потоа седнувам и пијам
но тоа не е воопшто
битно
битието е неодгатливо
единствената причина да го сакаме
посилна од сѐ
помсилив
дека зборувам со нашиот мачор
кога станував
му изреков благодарност
што ме чува
наместо јас
да го чувам него во оваа ветровита ноќ
не паѓајте на романтика
ветрот дува и мачорот ме чува
јас пијам, потоа ќе биде јас спијам
мојата љубов спие
и таа ме чува
додека сам
поттупнувам со нозете
веку-тума-тума
или како веќе беше
ритамот е мој
изговорот е мој
радосен и светол
во средината на ноќта
ако сферата средина има

и моќен
напиен и весел
станувам
седнувам
станувам седнувам
додека не биде
јас спијам
и потоа пак
се ашкам по агли
трагајќи светлина
пак
како на пат да сум тргнат
целиот весел
жена ми ја будам
утре нема да има преправки
утре ќе биде чисто
верно на оригиналот
мислам на песнава
штракам по буквите
и од студ
мачорот ме чува
од далеку
сипам нова
како и во многу други песни
ми се јавуваат рецидиви
и пак станувам
горе
мешлест и брадест
на мачорот мој другар
додека жена ми спие и сите тројца нѐ чува
палам пура
потоа уште една
за силно огниште
и мирен
и постојан
и светол
оган

трипати нагоре надграден
како охридска куќа
како македонски бакнеж
три бакнежи
три целувки
за едно цело
од три направено
не паѓај на романтика
не кивај
кивај
трипати награден
со себе
со жената
со мачорот
потполно несвето тројство
што месечината ја вика
да го измери
ако широки раце
доволно има

Игор Исаковски: *Стажирајќи за светец*
(36 љубовни песни (1995-2001)). Скопје: НПМ, 2008, 90–93.

Igor Isakovski: *Maček me pazi, žena me pazi*

hej! pravim, hej, banda moja!
že zdavnaj nisem napisal pesmi
in sem rekel
sam sebi
že zdavnaj nisem
in vstal sem po led
v teh mojih pesmih jaz vedno vstajam
in potem sedam in pijem
ampak to sploh ni
bistveno
bistvo je neuganljivo
edini vzrok, da ga imamo radi
močnejši od vsega
sem pomislil
da govorim z našim mačkom
ko sem vstal
sem mu izrazil hvaležnost
da me pazi
namesto da bi jaz
pazil njega v tej vetrovni noči
ne padajte na romantiko
veter me mrazi in maček me pazi
jaz kadim, potem bo jaz spim
moja ljubezen spi
tudi ona me pazi
medtem ko sam
bobnam z nogami
veku-tuma-tuma
ali kako je že šlo
ritem je moj
izgovor je moj
radosten in svetel
v sredini noči
če sfera sploh sredino ima
in močan

napit in vesel
vstajam
sedam
vstajam sedam
dokler ne pride
jaz spim
in potem spet
se smukam po vogalih
iščem svetlobo
spet
kot da sem se odpravil na pot
ves vesel
budim ženo
jutri ne bo popravkov
jutri bo čisto
zvesto izvirniku
mislim na to pesem
škrtam po črkah
in od mraza
maček me pazi
od daleč
nalijem si novo
kot tudi v mnogih drugih pesmih
oglasijo se recidivi
in spet vstanem
gor
trebušast in kosmat
kot maček moj tovariš
medtem ko moja žena spi in nas pazi vse tri
prižgem cigaro
potem še eno
za silno ognjišče
in miren
in stanoviten
in svetel
ogenj
trikrat gori nadgrajen

kot ohridska hiša
kot makedonski poljub
tri poljubi
tri cmoki
za eno celoto
iz treh narejeno
ne padaj na romantiko
ne kihaj
kihaj
trikrat nagrajen
s sabo
z ženo
z mačkom
popolnoma nesveta
trojica
ki kliče mesec
da bi jo izmeril
če ima dovolj
široke roke

Prevedla Namita Subiotto

Igor Isakovski: *Iz bliskov in ognja.* Ljubljana: KUD Apokalipsa, 2011, 76–78.

Lana Kovačević, 2. f: *Maček me pazi, žena me pazi*

POLJSKE PESMI

Wisława Szymborska: *Łańcuchy*

Dzień upalny, psia buda i pies na łańcuchu.
Kilka kroków opodal miska pełna wody.
Ale łańcuch za krótki i pies nie dosięga.
Dodajmy do obrazka jeszcze jeden szczegół:
nasze o wiele dłuższe
i mniej widzialne łańcuchy,
dzięki którym możemy swobodnie przejść obok.

Wisława Szymborska: *Wystarczy*. Kraków:
Wydawnictwo a5, 2012, 10.

Wisława Szymborska: *Verige*

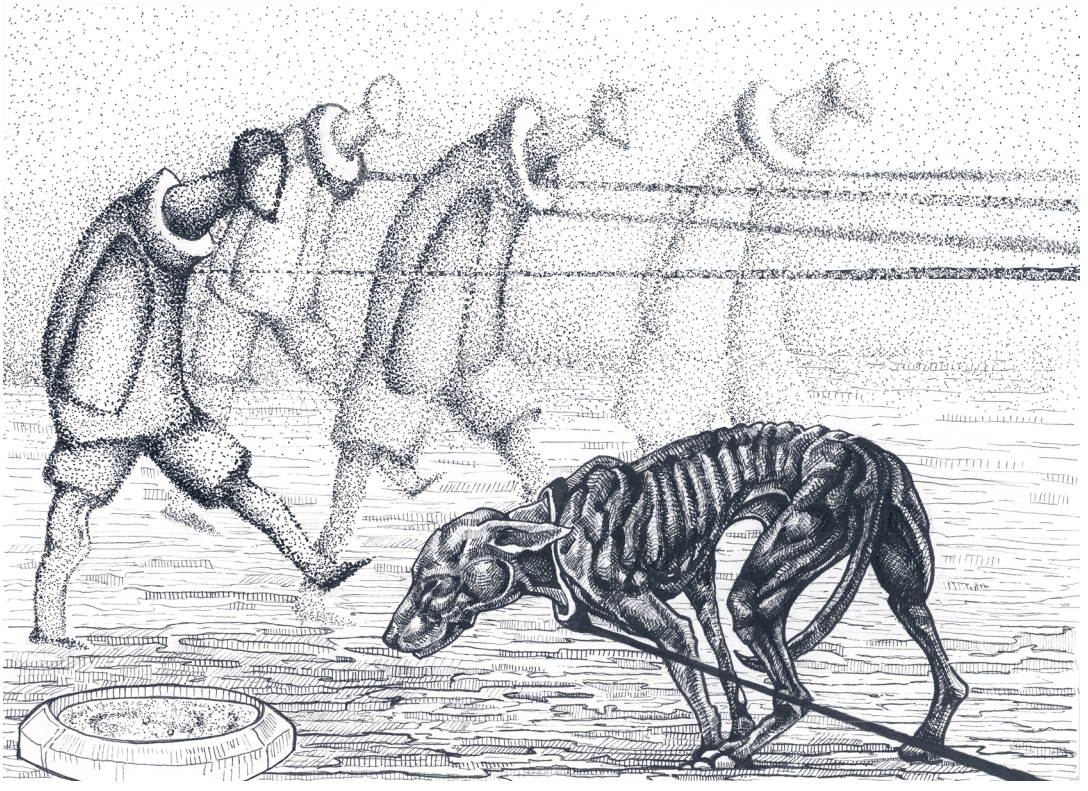
Soparen dan, pasja uta in pes na verigi.
Nekaj korakov stran skledica, polna vode.
Toda veriga je prekratka in pes je ne doseže.
Dodajmo sličici še en detajl:
naše veliko daljše
in manj vidne verige,
zaradi katerih lahko prosto odidemo mimo.

Prevedla Jana Unuk

Wisława Szymborska: *Radost pisanja.* Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019, 388.

Mia Les, 2. f: *Verige*

Petra Savić, 2. a: *Verige*

Anna Adamowicz:
Elon Musk rozmawia z Łajką

(w tle leci „Hallo Spaceboy")

– chciałbym umrzeć na Marsie
– wy jesteście kryształki na skórze Ziemi która w każdej chwili może się otrząsnąć
albo wskoczyć do wody zmyć wszystko z siebie
powinniście wrócić w głąb wetrzeć się w skórę jak piaskowy tatuaż
grzechotać kamieniami w pęcherzyku żółciowym czy moczowodach
nie umiera się na Marsie ani na Ziemi ani na Sednie
umiera się w małej pełnej brudnej wody misce
postawionej gdzieś na zewnątrz
ty nie rozumiesz kosmos jest nasz
nasza wypadająca sierść nasze rany od promieniowania
nasze ciała wywinięte na lewo nasze rozgrzane żołądki
nasze miski
zabieraj ten listek blachy skręcony w rakietę
пошёл вон

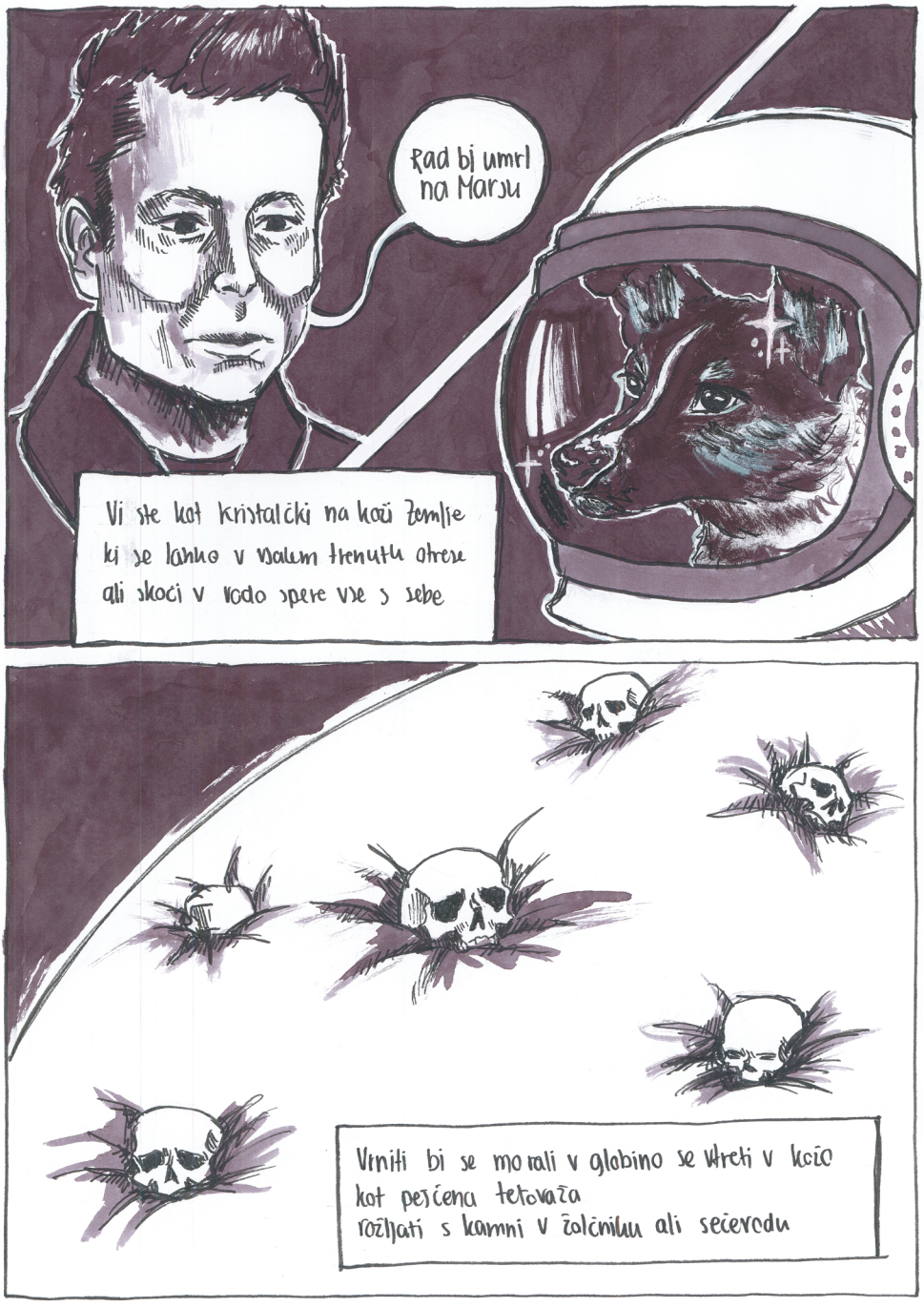
Anna Adamowicz: *Animalia*. Stronie Śląskie: Biuro Literackie, 2019, 38.

Anna Adamowicz:
Elon Musk se pogovarja z Lajko

(v ozadju se vrti *Hallo Spaceboy*)

»rad bi umrl na Marsu«
»vi ste kristalčki na koži Zemlje ki se lahko v vsakem trenutku
otrese ali skoči v vodo spere vse s sebe
vrniti bi se morali v globino se vtreti v kožo kot peščena tetovaža
rožljati s kamni v žolčniku ali sečevodu
ne umira se na Marsu ne na Zemlji ne na Sedni
umira se v mali polni umazane vode skledici
postavljeni nekje zunaj
ti ne razumeš vesolje je naše
naša izpadajoča dlaka naše rane od sevanja
naša telesa obrnjena navzven naši razgreti želodci
naše skledice
poberi se s tem listkom pločevine prepognjenim v raketo
пошёл вон«

Prevedla Pia Marija Žugman

Iva Racman, 1. a: *Elon Musk se pogovarja z Lajko*

Ne umira se na marsu ne na Zemlji ne na Sedni
umira se na mali polni umazane vode skledici
postavljeni nekje zunaj

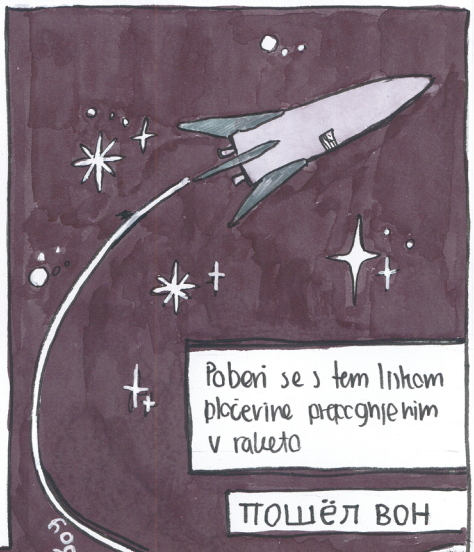

Ti ne razumeš veselje je naše

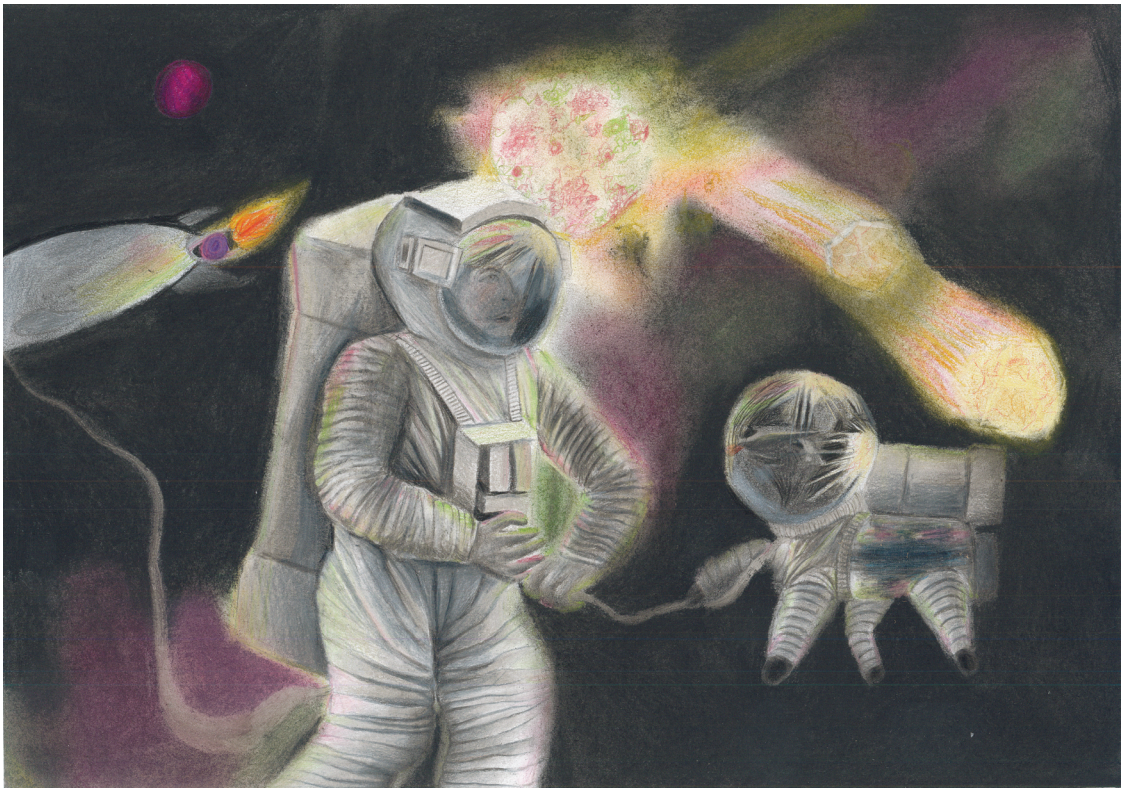
nasa izpadajoča dlaka naše rane
od sevanja
nasa telesa obrnjena navzven nasi
razgreti želodci
naše skledice

Poberi se s tem lishom
pločevine prepognjenim
v raketo

ПОШЁЛ ВОН

Rebeka Novak, 2. g: *Elon Musk se pogovarja z Lajko*

Jakub Sajkowski: *Pocisk*

w dzień niepodległości spaceruję z psem niepodległości
po poznańskiej Cytadeli, mijam fortyfikacje, mijam muzeum uzbrojenia,
mijam cmentarz żołnierzy polskich i radzieckich, pies niepodległości
nie czyta wiadomości o fortyfikacjach,
po prostu kopie w ziemi, tej ziemi, użyźnia ją,
choć sam jest jak pocisk który wystrzela na powitanie ludziom,
kotom i ptakom, to nie kłania się pociskom
tramwajów, szczeka na wielkie pojazdy,
które połykają opiekunów i zabierają ich na zawsze na dziesięć minut,
bo te tramwaje to pestki wypluwane przez włodarzy, to granaty pełne nasion,
ludzi obsługujących koparki, które ziemi nie użyźniają,
zostawiają blizny, kremy maskujące, materiały promocyjne, to jest ulotka reklamowa
psa niepodległości, to jest wiersz spłycający psią egzystencję,
to jest marketing SEO, który pozycjonuje frazę „pies niepodległości",
ten wiersz jest zgiełkiem, który chce bezskutecznie zagłuszyć
żałosne pohukiwania petard, a sam spłyca psa niepodległości do symbolu, istoty,
która słyszy więcej i donioślej, która ma fizjologiczny wstręt przed zgiełkiem i pustką,
która cała jest powagą egzystencji, niezdolną do masek ironii i sarkazmu,
niezdolną do manipulacji.

Jakub Sajkovski: *Ilha Formosa*. Poznań: Wydawnictwo Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, 2021, 17.

Jakub Sajkowski: *Izstrelek*

na dan neodvisnosti se sprehajam s psom neodvisnosti
po poznanjski Citadeli, mimo zidov utrdbe, mimo muzeja orožja,
mimo pokopališča poljskih in sovjetskih vojakov, pes neodvisnosti
ne bere informacij o utrdbah,
preprosto grebe in prenavlja obličje zemlje, te zemlje, jo gnoji,
čeprav je sam kot izstrelek, ki se požene v pozdrav ljudem,
mačkam in pticam, se ne klanja pred izstrelki
tramvajev, laja na velika vozila,
ki goltajo lastnike, jih ugrabijo za vedno za deset minut,
kajti ti tramvaji so pečke, ki jih pljuvajo župani, so jabolka polna granatnih zrn,
ljudi, ki upravljajo bagre, ki zemlje ne gnojijo,
za sabo puščajo brazgotine, prekrivne kreme, promocijsko gradivo, to je reklamni letak
psa neodvisnosti, to je pesem, ki banalizira pasjo eksistenco,
to je marketing SEO, ki lansira frazo »pes neodvisnosti«,
ta pesem je hrup, ki skuša neuspešno preglasiti
klavrne poke petard, sama pa banalizira psa neodvisnosti do simbola, bitja,
ki sliši več in globlje, ki ima fiziološki odpor do hrupa in praznine,
ki je ena sama resnost eksistence, nezmožna nositi maske ironije in sarkazma,
nezmožna manipulacije.

Prevedla Jasna Reščič

Flora Omerčević, 2. g: *Izstrelek*

SLOVAŠKE PESMI

Mila Haugová: *Túžba*

Rada by som videla
líšku na jeseň,
keď jej odrastú mláďatá,
keď jej zhustne hrdzavá srsť,
keď ju znova zvábi krv,
keď ju znova zabolí prázdne pole,
keď v októbrovej noci
zavyje za druhom
a jej lesklá ostrá srsť
zaskvie sa v mrazivom diamantovom splne.

Mila Haugová: *Čisté dni.* Bratislava:
Smena, 1990, 42.

Mila Haugová: *Hrepenenje*

Rada bi videla
lisico v jeseni,
ko njeni mladiči odrastejo,
ko njena rdečkasta dlaka postane gosta,
ko jo spet zamika kri,
ko jo spet zaboli pusto polje,
ko v neki oktobrski noči
z laježem kliče nekoga
in se njena ostra lesketajoča dlaka
zasvetlika v hladu diamanta polne lune.

Prevedla Špela Sevšek Šramel

Tija Mihalj, 1. a: *Hrepenenje*

Eva Luka: *Mačka*

Vynorí sa náhle ako hudba. Prichádza ktovieodkiaľ,
povláčená divými poryvmi uplynulej noci,
netopiere jej sedia v srsti.
Pokojné, zlé oči upiera na teba, čaká,
že prehovoríš. Ale čo jej mám povedať,
ako jej porozprávam o samote, o smrti, keď ona,
kráľovná čiernych opôn, herečka, vie všetko,
ba viac. V jej ironickej mĺkvote
sa strácam, má už za sebou
toľko. Pestrofarebná ako vietor
sa zjavuje a hľadí na mňa: čo mi chcú prezradiť
jej hadie pohyby, prišla utešiť?
Sotva. Aspoň predstiera účasť. Nik sa nedozvie
o tajomstve jej útrob, o perlivom mozgu, či ju ženie
raz vpred, raz tam, kde hniezdi.
Múdra a posmešná, nežiada nič. Keby mi aspoň
zahrala mačací pochod na stareninom ruženci
vyškrabkala svoj pozdrav na okenné sklo.
Lenže ona len hľadi. Hviezdnatá kamarátka;
celý hodvábny kabát som jej
oplakala.

Eva Luka: *Diabloň.* Trnava: Vydavateľstvo
Edition Ryba, 2005.

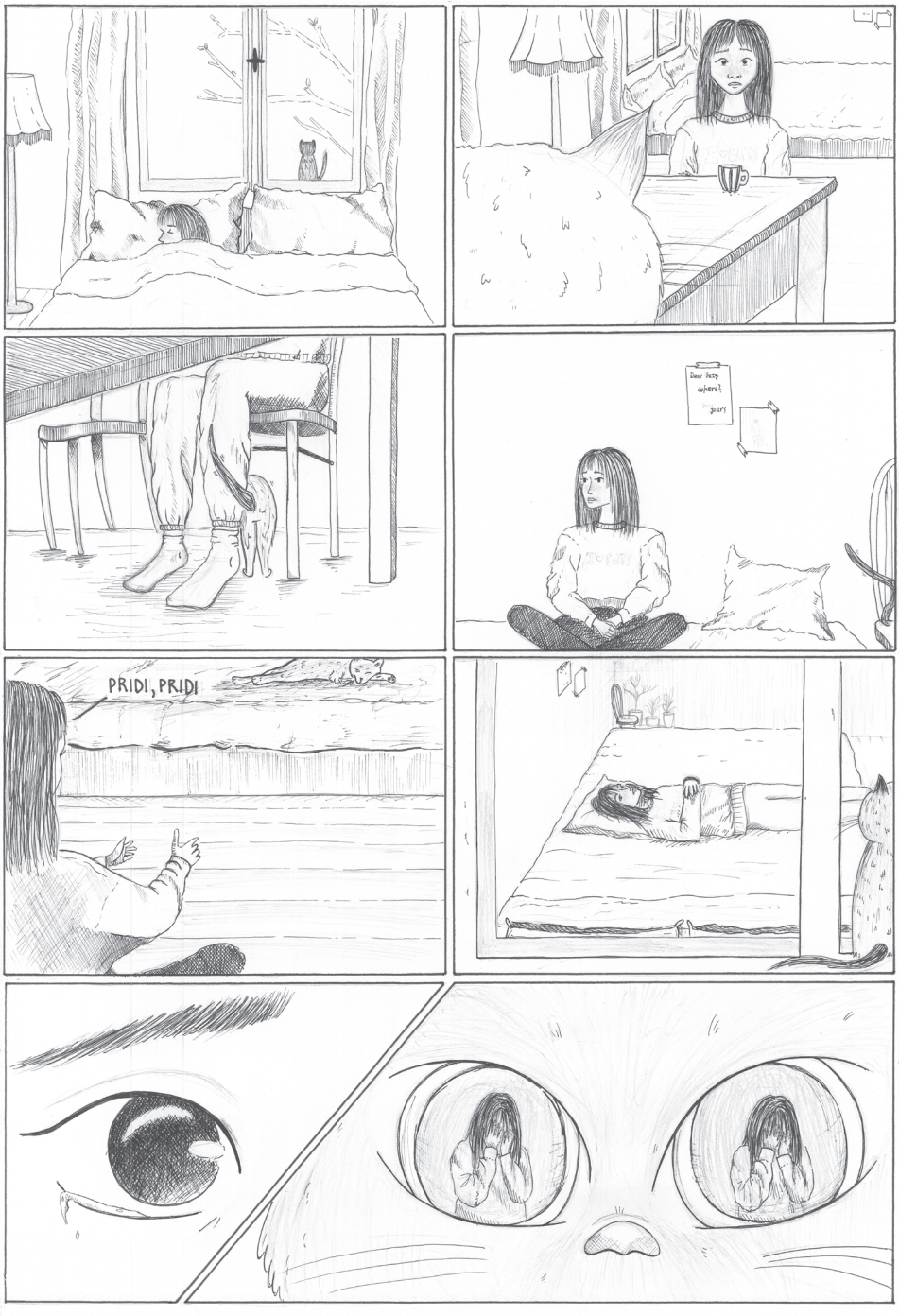
Eva Luka: *Mačka*

Pojavi se naglo kot glasba. Prihaja od kdovekod,
zdivjana v nebrzdanosti minule noči,
netopirji ji čepijo v dlaki.
Z mirnimi, strogimi očmi te premerja, čaka,
da spregovoriš. Toda kaj naj ji rečem,
kako naj ji pripovedujem o samoti, o smrti, saj ona,
kraljica črnih zastorov, igralka, vse ve,
in še več. V njenem ironičnem molčanju
se izgubljam, toliko je že
prestala. Pisana kot veter
se prikaže in zre vame: kaj mi hočejo sporočiti
njeni kačji gibi, je prišla potolažit?
Težko verjetno. Vsaj prisotnost hlini. Nihče ne bo izvedel
za skrivnosti njenega drobovja, peneče možgane, ali jo žene
enkrat naprej, drugič tja, kjer gnezdi.
Pametna in posmehljiva, ne terja ničesar. Ko bi mi vsaj
zaigrala mačjo koračnico na starkinem rožnem vencu,
izpraskala svoj pozdrav na okensko šipo.
Toda ona zgolj zre. Zvezdnata prijateljica;
ves svilen plašč sem ji
objokala.

Prevedla Diana Pungeršič

Anja Didovič, 1. e: *Mačka*

Hana Gramc, 1. g: *Mačka*

Eva Luka: *Mločica*

Mločica, mločia, žabokrká žena,
s povrázkami močiarnych vlásočníc
okolo prebujnelého poprsia, úbelostného
a zvláčneného tak, aby zakrylo
hnijúce vnútornosti. Zamachnatené predlaktia,
usiluje sa nimi, nemravnými chápadlami,
uchopiť chlapcov. Chmatnúť ich,
aby strácali dych, aby z nich syčal pot,
presykoval až po jej bránicu, kde – presne
pod jej klenbou – sa musia oženiť s ňou, s mločou
nenažranou ženou. Ona sa nebráni
nijakej oplzkosti, ani vyplazenosti
opŕchnutých pohlaví, zelenoplesním
jazykovýplachom; nekladie odpor
zimoplazím jazylkám.
Je ochotná svoju ochlpenosť
ponúknuť ako chytľavú chorobu. Ochká a vzdychá,
ten hadí výrastok, kde-kade vrhá
svoje nechutné plody, jašteričie žábätká,
mločarienky. Ožrebí sa,
bez hanby ožratá
vlastným vlkastým ženstvom, jej meno
chytí za pačesy všetky pagaštany v okolí.
Mločica žabotvorná, zostanú po nej
čerstvo narodené, hľuzovité mločary;
slizka vagína, hnilopäťprstá
žaboriedka, úmrliak.
Mločica ryborodá: bude žiť navždy –
a stískať pri tom
tepnu lži, pakoreň
pravdy.

Eva Luka: *Diabloň*. Trnava: Vydavateľstvo
Edition Ryba, 2005.

Eva Luka: *Pupka*

Pupka, pupkasta, žabjevratna ženska,
s trebilom močvirnih lasnic
okoli bujnega oprsja, obeljenega
in zmehčanega tako, da zakrije
gnijoč drob. Mahovite podlakti,
z njimi, z nespodobnimi lovkami, skuša
uloviti mladce. Jih zgrabiti,
da ne bi prišli do zraka, da bi iz njih sikal pot,
se presikal vse do njene prepone, kjer se morajo –
natanko pod njenim obokom – poročiti z njo, z nenasitno
pupkasto žensko. Ne nasprotuje
nobeni opolzkosti, niti nabreklosti
oskubljenih spolovil, zelenoplesnivim
jezikosplakom; ne zoperstavlja se
mrzloplazilskim podjezičnicam.
Svojo odlačenost je pripravljena
ponuditi kot nalezljivo bolezen. Javka in jadikuje,
ta kačji zelenec, naokrog razmetava
svoje neokusne plodove, kuščarska žabeta,
pupkavce. Ožrebi se,
brezsramno nažlampana
lastne volčje ženskosti, njeno ime
grabi za žimo vse divje kostanje naokoli.
Pupka žabotvorna, za njo bodo ostali
sveže rojeni, gomoljasti pupčarji,
sluzasta nožnica, gnilopetprsta
žaborica, crkavec.
Pupka riborodna: bo živela večno –
in pri tem zažemala
žilo laži, koreniko
resnice.

Prevedla Diana Pungeršič

Kiani Nia Šertelj, 2. g: *Pupka*

Eva Luka: *Žena s moľou*

Na ulici pod lampou
postáva žena v sivých šatách, vietor sa
s nimi pohráva, akoby
bola mladá; na hlave klobúk.
V niektoré dni sa zdá, že zo všetkých kútov
vychádzajú len mole, plstené a prítulné,
prístupné
ako psy;
neostáva iné, iba
vybrať sa na prechádzku, počúvať
prázdno v dlaniach; v hlave
kožené bubienky, tešiť sa
tejto chvíli. Umŕtvené vedomie
kolísať v rytme vetra,
len tak stáť
pod nočnou lampou ---
To je tá žena s moľou,
žena s obrovskou moľou
na psom obojku, pozerá
dolu ulicou;
vietor a plsť, stojím tam
v sivých šatách:
starnúca
krásna
žena v e-mol.

Eva Luka: *Diabloň*. Trnava: Vydavateľstvo Edition Ryba, 2005.

Eva Luka: *Ženska z moljem*

Na ulici pod lučjo
stoji ženska v sivi obleki, veter se
z njo poigrava, kot bi
bila mlada; na glavi klobuk.
Določene dneve se zdi, da iz vseh kotov
prihajajo sami molji, polsteni in prikupni,
priljudni
kot psi;
ni druge, samo
odpraviti se na sprehod, poslušati
praznino v dlaneh; v glavi
bobniče iz kože, veseliti se
tega trenutka. Omrtvičeno zavest
zibati v ritmu vetra,
kar tako stati
pod nočno lučjo ---
To je ta ženska z moljem,
ženska z ogromnim moljem
na pasji ovratnici, gleda
po ulici navzdol;
veter in polst, tam stojim
v sivi obleki:
starajoča se
čudovita
ženska v e-molu.

Prevedla Diana Pungeršič

Lana Hudoklin, 1. g: *Ženska z moljem*

Eva Luka: *Motýľ*

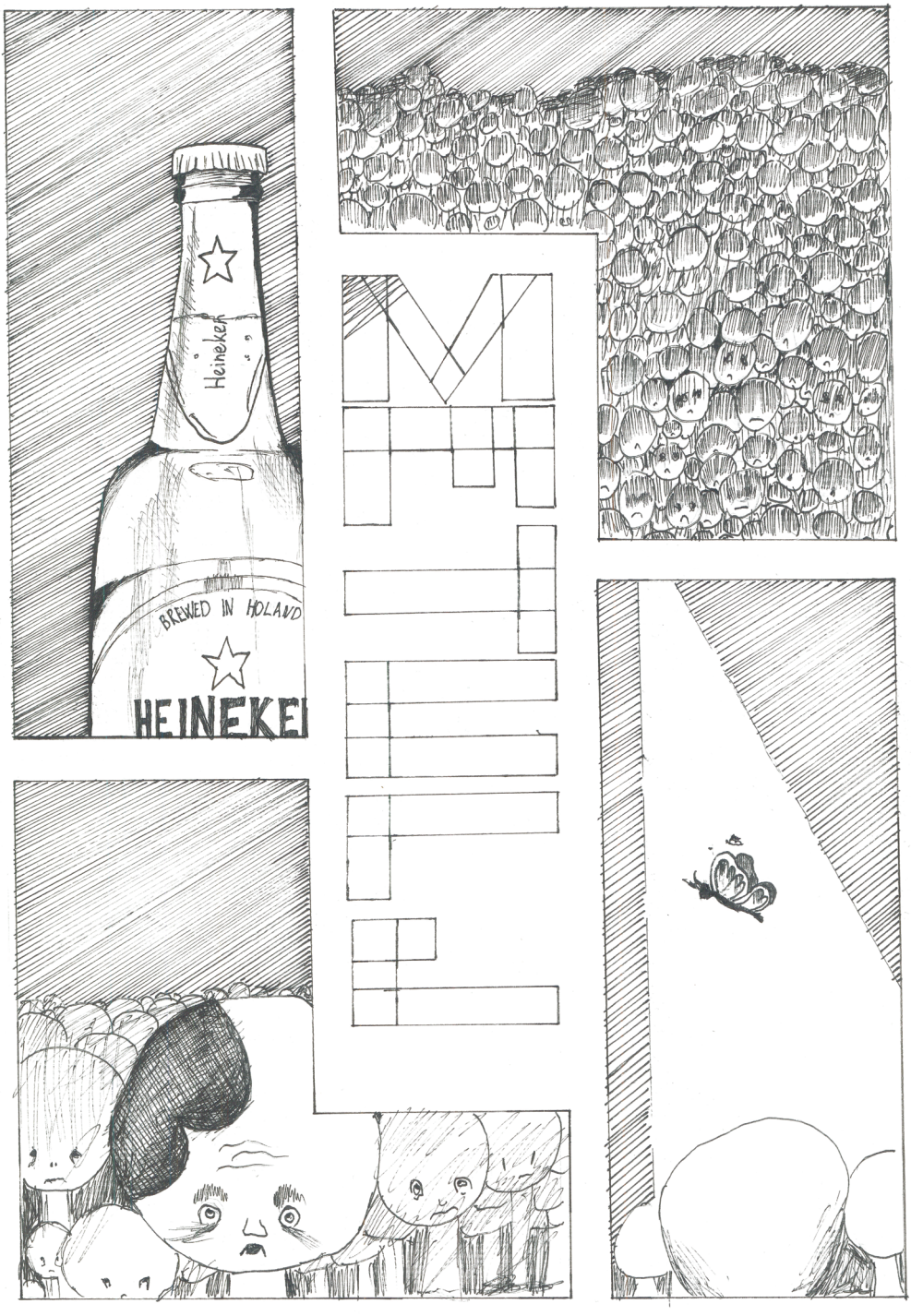
Sotva sa na seba podobá, taký je
neuchopiteľný. Habká svetom
ako priesvitný starec, nezmyselne obdarený
krásou. O nič menej sa však necíti byť ničím
ako larvy, ktoré si prebíjajú cestu životom holé a hebké,
oprostené od ornamentov, pravdivé ako skutočnosť.
Keď prvýkrát otvorí oči a žmurkne do svetla,
stane sa iba tykadlom, ohmatávajúcim svet. Je menej
ako tieň. Sústavne opitý
nektárom a mannou, neschopný
triezvosti, života, čo by prerástol
najbližší kvet na lúke.
Pozeráme sa na neho očarenými očami –
priesvitní starci, obdarení
škaredosťou. Sústavne opití
dúhovým sebaklamom; zastihnutí v sebe
a neschopní pohybu. Až na zrak,
ktorým tápeme
z kvetu na kvet, z lásky na lásku,
zo svetla
do tmy.

Eva Luka: *Havranjel*. Trnava: Vydavateľstvo Edition Ryba, 2011, 42.

Eva Luka: *Metulj*

Komaj si je podoben, tako je
nedoumljiv. Tava po svetu
kot prozoren starec, nesmiselno obdarjen
z lepoto. Nič manj pa se ne čuti kaj drugega
kot ličinke, ki si pot skozi življenje utirajo gole in gibke,
osvobojene ornamentov, pristne kot resničnost.
Ko prvič odpre oči in pomežika v svetlobo,
postane le tipalka, ki otipava svet. Je manj
kot senca. Redno pijan
od nektarja in mane, nezmožen
treznosti, življenja, ki bi preraslo
najbližjo rožo na travniku.
Gledamo ga očaranih oči –
prozorni starci, obdarjeni
z grdoto. Redno pijani
od mavrične samoprevare; zataknjeni v sebi
in nezmožni premika. Razen pogleda,
s katerim tavamo
s cveta na cvet, z ljubezni na ljubezen,
s svetlobe
v temo.

Prevedla Diana Pungeršič

Ajlen Hadžipašić, 1. e: *Metulj*

Eva Luka: *Volavka*

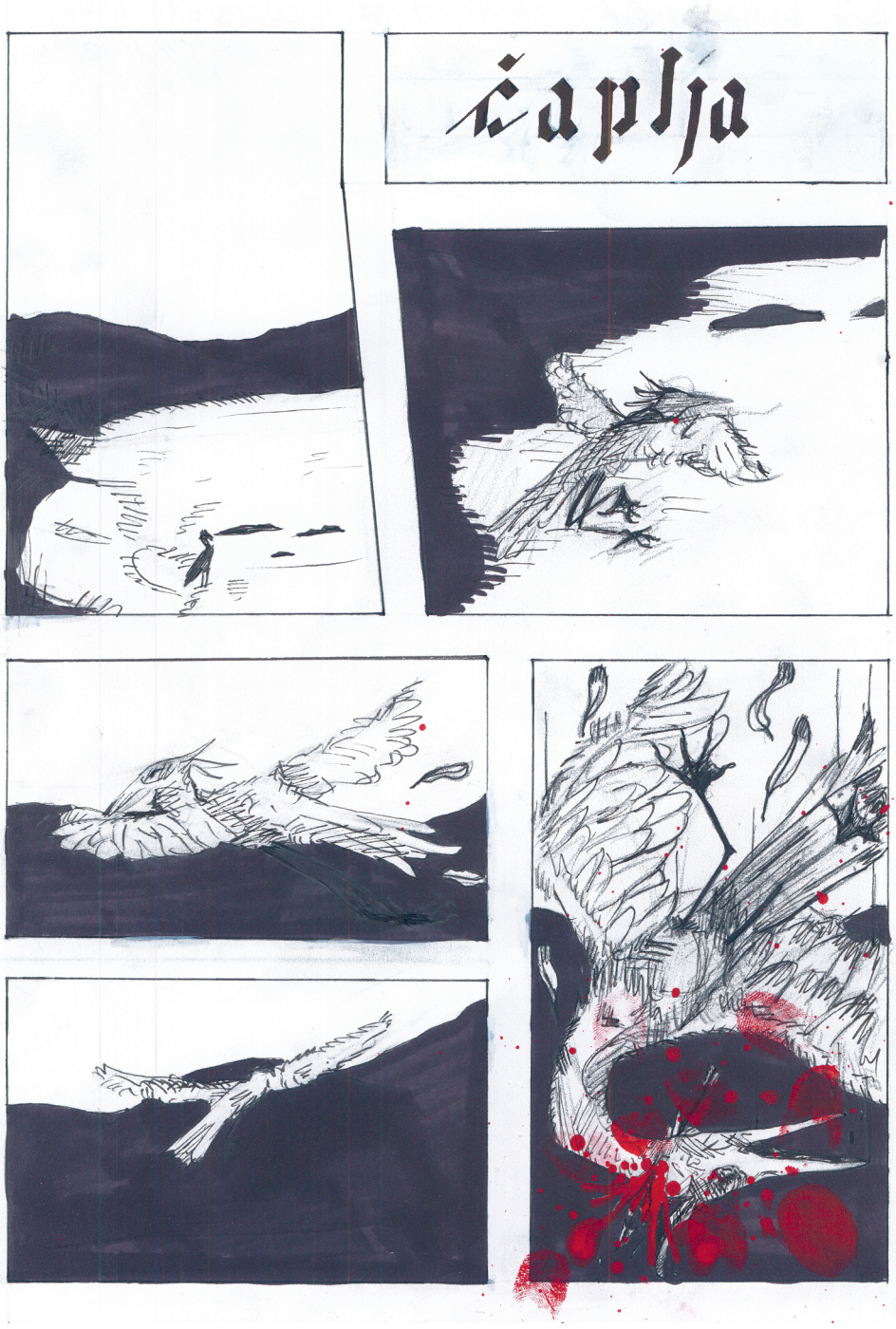
Stojí nad vodou na kameni, akoby premýšľala.
Kto jej dal túto podobu, tvar štíhleho,
archaického anjela, žijúceho svoj utajený život mimo nás?
Má všetko: kabát utkaný
z jednotlivých, ako prsty plodu jemných pierok,
a najmä Krídla. Má samu seba: závideniahodnú,
pevne uchopenú identitu. Ale Krídla, Krídla sú to,
čo ju oddeľuje od zeme, čo jej dáva
Veľkosť a Voľnosť, Povznesenosť nad všetky
zlá, nad čierne vody, nad naše malicherné
smútky a trápenia, nad tiene
našich spopolnených blizkých, nad naše primítivne
pachtenie sa za chlebom; nad umieranie.
Hľadí, akoby vravela: moja dokonalosť spočíva
v nadoblačnej ľahkosti, v ľahostajnosti bohov.
Som obdarená rečou, vyjadrujúcou všetko
iba presnosťou tela. Volavka, nádherná aj v tom,
ako mnou pohŕda – prízemnou bytosťou,
zízajúcou na ňu v nemom údive
a nerozumejúcou, ako je možné, že v tejto chvíli žije
na jednom brehu spolu s ňou; že ju postretol
takýto prostý zázrak: byť blízko nej, nevnímaná
a prehliadaná, a predsa požehnaná
touto výlučnou chvíľou, presahujúcou všetko.

Eva Luka: *Havranjel*. Trnava: Vydavateľstvo Edition Ryba, 2011, 77.

Eva Luka: *Čaplja*

Stoji nad vodo na kamnu, kot da premišljuje.
Kdo ji je dal to podobo, obliko vitkega,
arhaičnega angela, ki živi skrivno življenje mimo nas?
Vse ima: plašč, stkan
iz posameznih, kot prsti ploda nežnih peresc,
in zlasti Krila. Ima sama sebe: zavidljivo,
trdno postavljeno istovetnost. Toda Krila, Krila so tisto,
kar jo loči od tal, kar ji vdihuje
Veličino in Prostost, Vzvišenost nad vsem
Zlom, nad črnimi vodami, našimi malenkostnimi
bridkostmi in bolečinami, nad sencami
naših upepeljenih bližnjih, nad našim primitivnim
hlastanjem za kruhom; nad umiranjem.
Gleda, kot bi govorila: moja popolnost tiči
v nadoblačni lahnosti, v brezbrižnosti bogov.
Obdarjena sem z govorico, ki vse izrazi
zgolj z natančnostjo telesa. Čaplja, čudovita tudi v tem,
kako name gleda zviška – na prizemljeno bitje,
ki strmi vanjo v nemi osuplosti
in ne razume, kako je mogoče, da v tem trenutku živi
na istem bregu z njo; da je naletela
na ta čisti čudež: biti blizu nje, nezaznana
in spregledana, a vendar blagoslovljena
s tem izjemnim trenutkom, ki vse presega.

Prevedla Diana Pungeršič

Luka Kralj, 1. e: *Čaplja*

Eva Luka: *Slimák*

Špirála, nekonečný slimák,
slimák, čo sa prebudil, čo spí,
čo cíti
a o ktorom nevieme nič.
Slim-slim, hovorí slimák.
Sliz-sliz, odpovedá si.
Cez jeho sliny cítim život,
ako sa sunie smerom nahor
bez jedinej potrebnej
myšlienky na nebo.

Eva Luka: *Jazver*. Levoča:
Modrý Peter, 2019, 18.

Eva Luka: *Polž*

Spirala, neskončni polž
polž, ki se je prebudil, ki spi,
ki čuti
in o katerem ne vemo nič.
Po polžje, reče polž.
Polzim – polzim, si odgovori.
V njegovi slini čutim življenje,
kako se pomika navzgor.
Odvzeta mu je sleherna
misel o višavah.

Prevedla Špela Sevšek Šramel

SRBSKE PESMI

Vasko Popa: *Konj*

Obično
Osam nogu ima
Između vilica
Čovek mu se nastanio
Sa svoje četiri strane sveta
Tada je gubicu raskrvavio
Hteo je
Da pregrize tu stabljiku kukuruza
Davno je to bilo
U očima lepim
Tuga mu se zatvorila
U krug
Jer drum kraja nema
A celu zemlju treba
Za sobom vući

(iz ciklusa Spisak u zbirci Kora, 1953)

Vasko Popa: *Pesme.* Beograd: Nolit, 1988, 18.

Vasko Popa: *Konj*

Po navadi
Ima osem nog
Med čeljusti
Se mu je naselil človek
S svojimi štirimi stranmi neba
Takrat si je gobec spraskal do krvi
Hotel je
Pregrizniti tisto koruzno stebelce
To je bilo že zdavnaj
V lepih očeh
Se mu je žalost sklenila
V krog
Ker poti ni in ni konca
Pa célo zemljo mora
Vleči za seboj

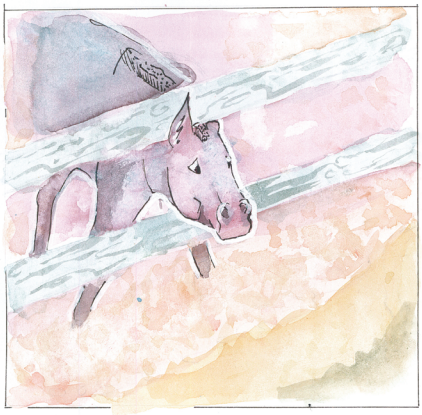
(iz cikla Seznam v zbirki Skorja, 1953)

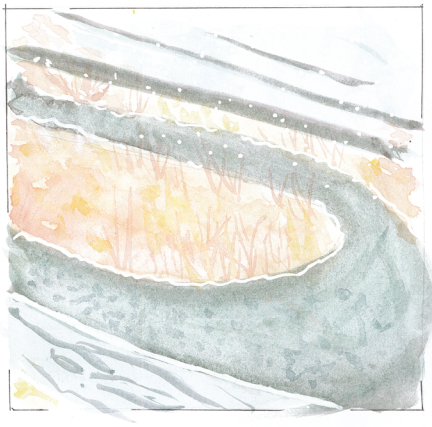
Prevedel Peter Svetina

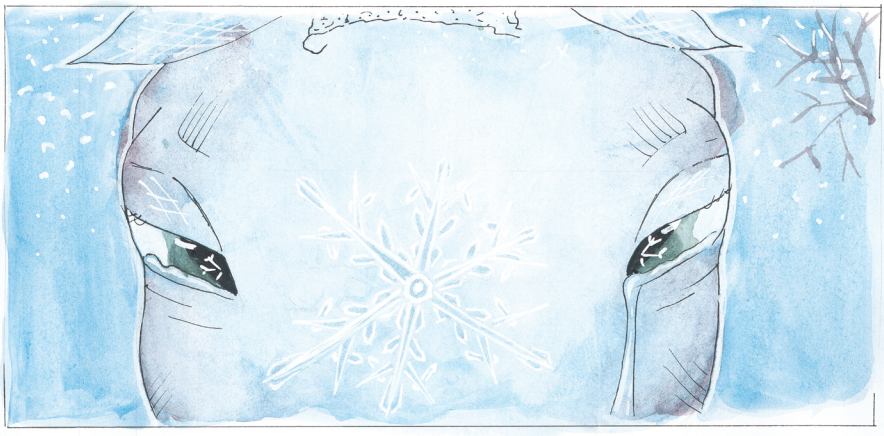
Vasko Popa: *Vasko Popa*, zbirka Lirika, št. 95, Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001, 10.

Neža Likovič, 1. g: *Konj*

Vasko Popa: *Riba u duši*

Srebrna riba u duši
U ribi malo slame
Na slami šarena krpa
Na krpi tri zvezde device
Lovili smo srebrnu ribu
Bili smo veoma gladni
Riba jedva da je bežala
Otvorili smo ribu
Iz ribe se rasulo malo slame
Raspala se šarena krpa
I tri zvezde device
Izgubile su devičanstvo
Što se srebrne ribe tiče
Ni mačke je ne bi jele
Grdno smo se prevarili
Mračno nam je sad u duši

(iz ciklusa Lipa nasred srca u zbirci Sporedno nebo, 1968)

Vasko Popa: *Pesme*. Beograd: Nolit, 1988, 109.

Vasko Popa: *Riba v duši*

Srebrna riba v duši
V ribi otep slame
Na slami krpa pisana
Na krpi tri zvezde device
Srebrno ribo smo lovili
Zelo lačni smo bili
Riba je komaj bežala
Razparali smo ribo
Iz nje se je otep slame usul
Sprhnela je pisana krpa
In tri zvezde device
So izgubile devištvo
Kar se srebrne ribe tiče
Še mački je ne bi jedli
Grdo smo se opekli
Zdaj nam je temno pri duši

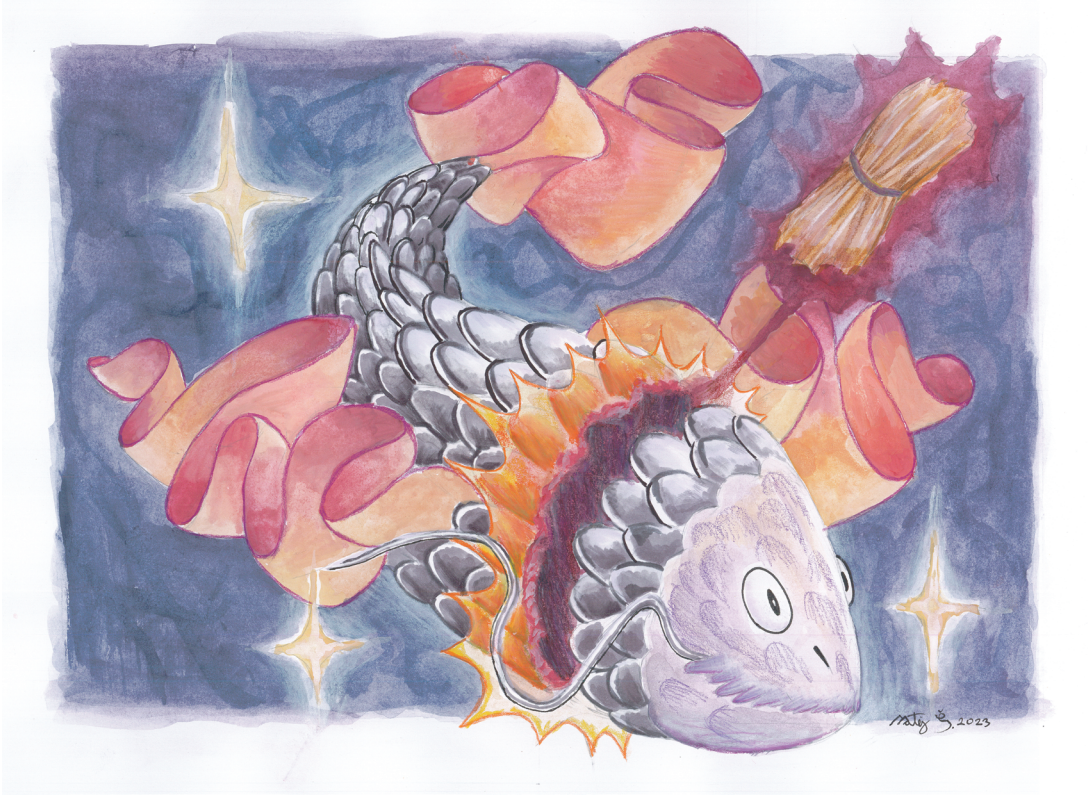
(iz cikla Lipa sredi srca v zbirki Stransko nebo, 1968)

Prevedel Peter Svetina

Vasko Popa: *Vasko Popa*, zbirka Lirika, št. 95, Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001, 46.

Vita Šobar, 2. f: *Riba v duši*

Matej Šuštar, 2. g: *Riba v duši*

Vasko Popa: *Kosova pesma*

Ja kos
Crnorizac među pticama
Sklapam i rasklapam krila
Činodejstvujem nasred svoga polja
Pretvaram u kljunu
Kap rose i zrno zemlje u pesmu
Ti boju sutra budi lep
Što će reći pravedan
Ti zelena carice travo
Ti jedina pobedi
Ti pobedo usreći caričine sluge
Koji je crvenim mlekom hrane
Usreći i njene sluškinje zvezde
Koje je u živo srebro oblače
Pevam
I palim jedno pero iz levog krila
Da mi pesma bude primljena

(iz ciklusa Kosovo polje u zbirci Uspravna zemlja, 1972)

Vasko Popa: *Pesme.* Beograd:
Nolit, 1988, 135–136.

Vasko Popa: *Kosova pesem*

Jaz kos
Menih med pticami
Zlagam in razprostiram krila
Čudeže delam sredi svojega polja
V kljunu spreminjam
Kapljo rose in zrno zemlje v pesem
Ti jutrišnji boj bodi lep
Pravičen torej
Trava ti zelena carica
Ti edina zmagaj
Zmaga ti osreči caričine sluge
Ki jo hranijo z rdečim mlekom
Osreči tudi njene zvezde služkinje
Ki jo oblačijo v živo srebro
Pôjem
In iz levega krila pero zažigam
Da bi bila moja pesem uslišana

(iz cikla Kosovo polje v zbirki Pokončna dežela, 1972)

Prevedel Peter Svetina

Vasko Popa: *Vasko Popa*, zbirka Lirika, št. 95, Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001, 54.

Tina Kocjančič, 1. e: *Kosova pesem*

UKRAJINSKI PESMI

Олег Лишега: *Черепаха*

Нюхом я чув – десь тут має бути гриб..
Дуб, мох, волого – десь тут..
Я відійшов кілька кроків убік і рвучко обернувся –
Маневр, щоб не встиг заховатись у траві..
За кущем хтось принишкнув.
Я опустив голову, знов пішов ніби далі,
Але все ближче, ближче.. ні, то не дубовий лист..
Не камінь.. якась бронзова посудина?..
На високо збитій моховій подушці,
Якраз де впало сонце, розкинувши лапи,
Лежала черепаха.
Може, чиясь.. ніде нікого.. справді, дика..
Якось ще малим раз бачив у Запоріжжі,
В гнилій затоці..
А ця тут, у витоптаному лісі..
Я взяв на руки –
Спідній панцир такий прохолодний..
Кістяна пластина, але жива.
Я би тримав таку ношу вічно,
Аби ти тільки казала, куди тебе нести..
Кістка бліднувата, вичовгана, як долоня –
Мабуть же, там вирізьблені лінія любові,
І дорога, і смерть..
Я опустив її знов на мох
І, не оглянувшись, пішов..
Кілька днів по тролейбусах, в метро
На правій долоні відчував її прохолоду –
А робота для рук завжди знайдеться –
Пиляти, стругати, місити глину..
Мене знов потягло до лісу,
Але проблукавши день,
Так і не знайшов тої місцини.
При дорозі в сутінках маячів мурашник.
Я присів навпочіпки і низько нахилив над ним лице..
Бистрі, методичні мурашки, здавалось,

Тягали в нору під землею гострі цвяхи..
І раптом моя права долоня
Ніби зовсім окремо від руки впала між них..
Я не міг її підняти, чужу, і вона там заклякла,
Обліплена залізними кристалами,
Покірна, груба, неповоротка,
Далеко від мого обличчя із заплющеними очима..
А бачите, таки не легко прокусити
Мою волячу шкуру..
Як з глибокого колодязя, потроху запульсувала
Жилами комашина отрута..
Кусайте, кусайте, я стерплю..
Ранком, прокинувшись,
Одразу обдивився долоню –
Бліда, мляво натягнута шкіра,
З'їдена милом і роботою..
А може то приснилось, що вона тримала на собі,
Як на моховій подушці,
Покраплену листям и сонцем істоту..
Але нащо тоді вчора
Кинув її в ту озлоблену нору
Поміж мурашок?..

Олег Лишега: *Снігові і вогню*. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2002, 13–14.

Oleg Lišega: *Želva*

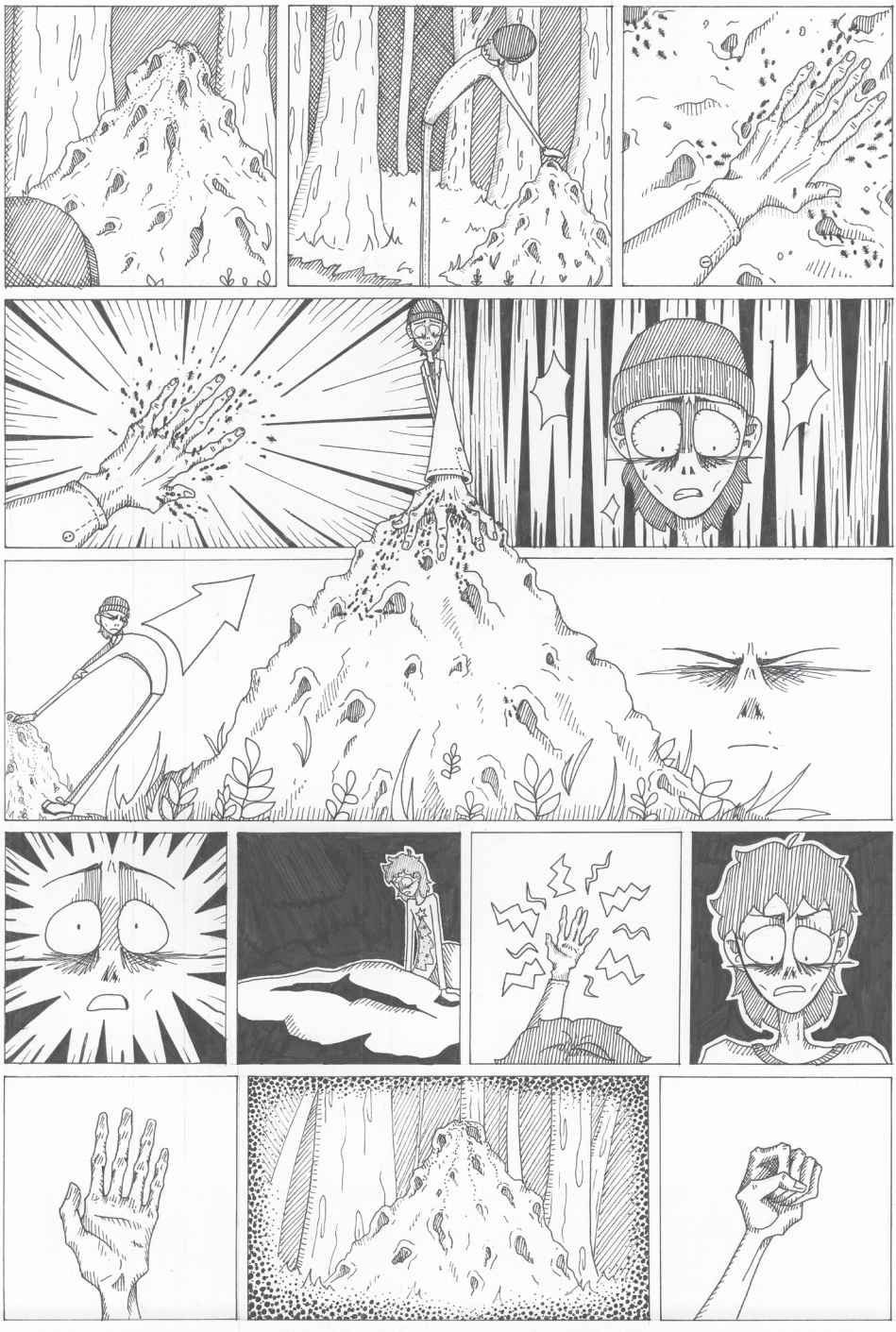
Zavohal sem – tu nekje mora biti goba ...
Hrast, mah, vlažnost – tu nekje ...
Naredil sem nekaj korakov vstran in se naglo zasukal –
manever, da se tisto, kar se je skrivalo za grmom,
ni imelo časa skriti v travi.
Sklonil sem glavo in se pretvarjal, da grem dalje,
toda vse bliže in bliže ... Ne, to ni hrastov list ...
Niti kamen ... Je morda nekakšna bronasta skleda? ...
Na visoko razpihnjeni mahovnati blazinici
je prav tam, kamor je posijalo sonce, z razkrečenimi nogami
ležala želva.
Čigava? ... Nikjer nikogar ... Zares, divja.
Takšno sem kot otrok nekoč videl v Zaporožju,
v gnilobnem zalivu ...
Ta pa je tukaj, v poteptanem gozdu ...
Vzel sem jo v roke –
Njen oklep je bil spodaj tako hladen ...
Roževina, toda živa.
Takšen tovor bi prenašal za vedno,
ko bi mi ti le povedala, kam naj te peljem ...
Kost je bleda, iztegnjena kot dlan –
očitno so tam vklesane črta ljubezni,
in pot, in smrt.
Odložil sem jo nazaj na mah
in, ne da bi se ozrl, odšel ...
Na trolejbusih, na podzemni železnici
sem na desni dlani več dni čutil njen hlad –
toda vedno se najde kaj, kar lahko počneš z rokami –
žaganje, skobljanje, gnetenje gline ...
Spet me je potegnilo nazaj v gozd,
toda čeprav sem po njem taval ves dan,
tistega mesta nisem več našel.
Ob poti se je v mraku zarisalo mravljišče.
Počepnil sem in se mu približal z obrazom.
Bilo je, kakor da so hitre, premišljene mravlje

v luknjo pod zemljo zvlekle ostre žeblje ...
Nenadoma je moja desna dlan,
kakor da bi bila popolnoma ločena od roke, padla mednje ...
Nisem je mogel dvigniti, tujke, in tam je otrpnila,
prekrita z železnimi kristali,
pokorna, težka, okretna,
daleč od mojega obraza z zaprtimi očmi.
Glejte, pa le ni tako lahko pregrizniti moje
volovske kože ...
Kot iz globokega vodnjaka je po malem utripnil
žuželčji strup.
Grizite, grizite, zdržal bom ...
Zjutraj sem, takoj ko sem se prebudil,
pogledal svojo dlan –
bleda, mlahava, razvlečena koža
razžrta od milnice in dela ...
Morda pa se mi je le sanjalo,
da je kakor na mahovnati blazinici
nosila bitje, posuto z listjem in soncem ...
Toda zakaj sem jo potem včeraj
vrgel v to zagrenjeno luknjo
med mravlje? ...

Prevedla Katarina Gomboc Čeh

Zala Lozar, 1. e: *Želva*

Олег Лишега: *Ведмідь*

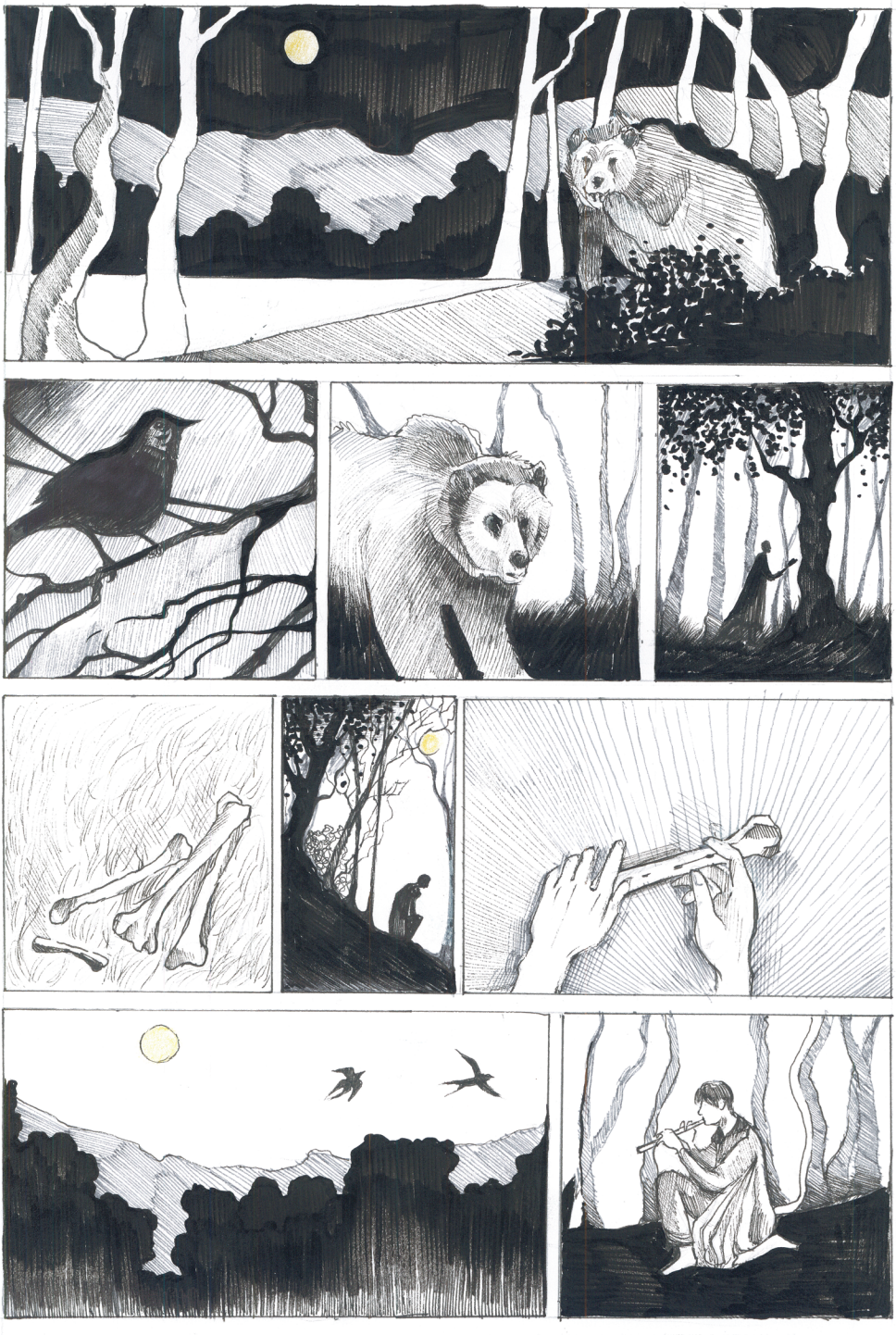
Повечерявши при місяці,
Кожну кістку склав акуратно
Меншу до меншої, більшу до більшої
На ще теплій землі
Ану ж прийде чоловік і йому захочеться
Просвердлити одну
И змайструвати з неї сопілку ...
И привітати інший ранок ..
А так усе ніби те саме
Темніє дикий часник, наливається ожина ...
Його лапа ще досить страшна,
Щоб захистити цю нічь.

Олег Лишега: *Великий міст*. Київ:
Молодь, 1989.

Oleg Lišega: *Medved*

Potem ko je povečerjal v mesečini,
je na še topli zemlji
razporedil vsako od kosti –
manjšo k manjši, večjo k večji
Morda bo mimo prineslo človeka,
ki se mu bo zahotelo
v eno od njih izvrtati luknjo
in si iz nje narediti piščal ...
In pozdraviti še eno jutro ...
Sicer je vse kot prej –
divji česen temni, robide mecajo ...
njegova šapa je še vedno dovolj strašna,
da zaščiti to noč ...

Prevedla Katarina Gomboc Čeh

Anna Khivrenko, 1. e: *Medved*

Humanistika, To si Ti!

Evropska noč raziskovalcev

Financira Evropska unija

Za izražena mnenja in stališča odgovarja samo avtor (ali avtorji) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Izvajalske agencije za raziskave. Niti Evropska unija niti Izvajalska agencija za raziskave nista odgovorni zanje.